

PROCEDURA ODOBRAVANJA DUGOROČNIH KREDITA - PRIMJER OTP BANKA

Mandarić, Tina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:478224>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-12**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)



UNIVERSITY OF SPLIT



**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**PROCEDURA ODOBRAVANJA DUGOROČNIH
KREDITA – PRIMJER OTP BANKA**

Mentorica :

Prof. dr. sc. Ljiljana Vidučić

Studentica :

Tina Mandarić, univ. bacc. oec.

Split , srpanj , 2019.

SADRŽAJ :

1. UVOD	1
1.1. Problem istraživanja	1
1.2. Predmet istraživanja	3
1.3. Istraživačka pitanja	3
1.4. Ciljevi istraživanja	4
1.5. Metode istraživanja	4
1.6. Doprinos istraživanja	6
1.7. Struktura diplomskog rada	6
2. FINANCIRANJE	7
2.1. Pojam financiranja	7
2.2. Vrste financiranja	10
2.2.1. Kratkoročno financiranje	12
2.2.2. Srednjoročno financiranje	17
2.2.3. Dugoročno financiranje	21
3. DUGOROČNO KREDITIRANJE	28
3.1. Pojam i uloga kredita	28
3.1.1. Vrste kredita	30
3.2. Definicija dugoročnog kreditiranja	37
3.3. Vrste dugoročnog kreditiranja	39
3.4. Prednosti i nedostaci dugoročnog kreditiranja	41
4. PROCEDURA ODOBRAVANJA DUGOROČNIH KREDITA – OTP BANKA d.d.	43
4.1. Opće karakteristike i razvoj OTP banke d.d.	43
4.2. Kreditno poslovanje Banke	51

4.3. Procedura odobravanja dugoročnih kredita	58
5. ZAKLJUČAK	65
LITERATURA :	66
POPIS SLIKA I TABLICA.....	69
PRILOZI.....	70
SAŽETAK.....	73
SUMMARY	73

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

U stvarnosti kroz novac i kredit u banci se odvija cjelokupni proces reprodukcije. Svojim funkcijama i ekonomskim instrumentima banka posreduje između pozajmitelja i uzajmitelja novca i raznovrsnim oblicima financijskih transakcija stalno i snažno utječe da se proizvodnja, promet, razmjena i potrošnja odvijaju na najekonomičniji i najefikasniji način.

U suvremenom svijetu banka ulazi direktno u sve pore gospodarskog života. U njemu ona postaje važan gospodarski faktor i institucija koja svojim mobilizatorskim, kreditnim i posredničkim poslovima utječe na razvoj proizvodnje i prometa i svojim djelovanjem, osnovanim na načelima bankovnog poslovanja, pravodobno uklanja sve smetnje na koje nailazi ekonomično i racionalno gospodarenje.¹

Financiranje je izuzetno važno za osnutak, tekuće poslovanje i razvoj poduzeća. Bez početnog kapitala nemoguće je osnovati poduzeće i pokrenuti poslovni pothvat. Nakon osnutka slijedi financiranje tekućeg poslovanja i razvoj poduzeća, odnosno, ulaganje u kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu. Mnoge ideje se nisu mogle realizirati zbog nedostatka novca. Brojna poduzeća mala i velika stagniraju ili se sporo razvijaju zbog neodgovarajućeg financiranja.²

Mnogo se puta poduzeća i stanovništva nalaze u situacijama u kojim im nedostaje financijskih sredstava kako bi financirale svoje obveze i ulagali u imovinu. Tada se oni obraćaju bankama i drugim financijskim institucijama koje im nude različite oblike kratkoročnog, srednjoročnog ili dugoročnog financiranja. Koji oblik financiranja će klijent uzeti ovisi prvenstveno o njegovim potrebama i namjeni financiranja, kao i njegovoj sposobnosti da vrati kredit.

Banke imaju važnu ulogu u procesu gospodarskog rasta i društvenog razvitka. Raspoloživost kredita najpoznatija je i možda najvažnija funkcija koju osiguravaju banke iako je njihova uloga važna i u obavljanju platnoga prometa, te pružanju sigurnosti prilikom štednje.

¹ Katunarić A., Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, Centar za informacije i publicitet, Zagreb, 1988., str. 25. i 26.

² Marković I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRIF Zagreb, 2000., str. 5.

Pod pojmom kredita podrazumijeva se dužničko – vjerovnički odnos u kojem vjerovnik ustupa dužniku određenu vrijednost na određeno vrijeme i uz određenu naknadu.³

Ovisno o načelu bankovnog poslovanja i ročnosti izvora sredstava iz kojih banka odobrava kredite bankovno se kreditiranje dijeli na dvije osnovne grupe, a to su kratkoročno i dugoročno kreditiranje.

Podjela bankovnog kreditiranja na te dvije osnovne grupe kreditiranja rezultira iz različite kvalitete akumuliranih sredstava putem kratkoročnih avista depozita i kratkoročnih bankovnih kredita s jedne strane i izvora sredstava akumuliranih putem dugoročnih pasivnih bankovnih poslova.

Odobranjem kratkoročnog kredita banka kreira novu količinu novca i njome povećava postojeću novčanu masu koja direktno utječe na robno – novčane odnose na tržištu. S druge strane kod odobravanja dugoročnih kredita iz sredstava stvorene akumulacije obavlja se samo preraspodjela tih sredstava koja ne utječe na visinu postojeće novčane mase.⁴

Kratkoročne kredite banka odobrava iz prikupljenih depozita po viđenju, kratkoročnih kredita od središnje banke i kratkoročnih kredita drugih banaka, dok dugoročne kredite odobrava iz prikupljene oročene štednje.

Podjela na kratkoročne i dugoročne kredite ima svoje opravdanje i u činjenici da banka odobravanjem kratkoročnih kredita stvara novac tj. povećava postojeću novčanu masu u opticaju i time utječe na robno-novčane odnose na tržištu. Odobravanjem dugoročnih kredita, prikupljena sredstva se samo preraspodjeljuju što ne utječe na količinu novca u opticaju.⁵

Dugoročni bankarski krediti, kojima se financiraju ulaganja u osnovna i trajna obrtna sredstva, značajni su ne samo zbog svoje uloge u osiguravanju likvidnosti i nesmetanog odvijanja poslovnog procesa već i zbog utjecaja kojega imaju na likvidnost i razvoj ukupnog gospodarstva.

U odnosu na druge kredite, dugoročni krediti imaju neke posebne karakteristike. U prvom redu, to je dugi rok vraćanja kredita, iz čega proizlazi veći rizik koji sa sobom nosi. Naime, na tržištu može doći do različitih promjena (bilo u vrijednosti pokrića, bilo u zastarjelosti objekta za koji se kredit

³ Marković I., *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*, RRIF Zagreb, 2000., str. 166

⁴ Katunarić A., *Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja*, Centar za informacije i publicitet, Zagreb, 1988., str. 255.

⁵ Božina L., *Novac i bankarstvo*, Fakultet ekonomije i turizma u Puli, Pula, 2008., str. 246.

odobrava). Zbog toga banke ulažu dodatni oprez kada se radi o ovoj vrsti kredita. Zbog toga je i tehnika odobravanja kredita znatno složenija te od banke traži razna specijalistička znanja u pogledu odobravanja, praćenja i amortizacije odobrenog kredita.

Nadalje, dugoročni krediti imaju veću kamatnu stopu kojom se osigurava rentabilnost ulaganja, a banka zahtjeva i realno pokriće za odobreni kredit u vidu hipoteke na objekte, zemljišta i drugu imovinu tražitelja kredita. Dva su osnovna dugoročna kredita: hipotekarni kredit i investicijski kredit.⁶

Na temelju navedenog, javlja se i sami problem istraživanja : Što sve poduzeća i obrtnici, te velike kompanije trebaju izvršiti da bi im banka odobrila dugoročni kredit ? Koju proceduru trebaju poštovati ? Koliko dugo taj proces traje ?

Na sva ova pitanja i mnoga druga na ovu temu ćemo odgovoriti u svom istraživanju.

1.2. Predmet istraživanja

Na temelju prethodno definiranog problema istraživanja može se definirati i predmet istraživanja. Predmet ovog istraživanja jest istražiti procedure odobravanja dugoročnih kredita te malim i velikim tvrtkama na konkretnom primjeru OTP banke. Prikazat će se vrste kredita te prednosti i nedostaci kreditiranja. U obradi ove teme koristit će se metode teorijskih i empirijskih istraživanja.

1.3. Istraživačka pitanja

Iz navedenih problema i predmeta istraživanja mogu se postaviti sljedeća istraživačka pitanja:

- 1) Koje sve oblike kreditiranja OTP banka omogućuje ?
- 2) Koliko je komplicirana procedura odobravanja dugoročnog kredita stanovništvu te tvrtkama ?
- 3) Koje uvjete treba ispuniti velika kompanija za odobravanje dugoročnog kredita u OTP banci ?

⁶ Božina L., Novac i bankarstvo, Fakultet ekonomije i turizma u Puli, Pula, 2008., str. 248.

- 4) Koliki je omjer odobrenih dugoročnih kredita malim naspram velikih tvrtki ?
- 5) Je li stanovništvo preferira uzimanje dugoročnih kredita u eurima ili nekoj drugoj valuti?
- 6) Koje su okolnosti zbog kojih OTP banka može odbiti kreditiranje nekoj velikoj kompaniji ?
- 7) Kakve su mogućnosti za reprogramiranje kredita u OTP banci ?

1.4. Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja je prikupljanjem svih teorijskih saznanja te praktičnih istraživanja prikazati na primjeru OTP banke proces odobravanja dugoročnih kredita.

Ciljevi istraživanja podijeljeni su na ciljeve teorijske i empirijske prirode. Teorijski ciljevi istraživanja obuhvaćaju problem definicije kredita, kratkoročnih i dugoročnih kredita te odobravanja istih . Rad će trebati dati odgovor na pitanja :

- 1) Koje preduvjete trebaju ispuniti male i velike tvrtke za odobrenje dugoročnog kredita ?
- 2) Koje su vrste kredita dostupne u OTP banci ?
- 3) Kolika je stopa povrata dugoročnih kredita u OTP banci ?
- 4) Je su li se promijenili uvjeti odobravanja dugoročnih kredita nakon pripajanja Splitske banke OTP banci ?

Svrha rada je definirati kredit, njegov postupak te prednosti i nedostatke kroz teorijsku literaturu. Cilj empirijskog dijela rada bit će provjeriti koje uvjete treba ispuniti zajmotražitelj da bi se uključio u proces odobravanja dugoročnog kredita, i to na konkretnom primjeru banke.

1.5. Metode istraživanja

U radu su korištene različite vrste metode istraživanja. Ovisno o vrsti i predmetu istraživanja koristile su se adekvatne metode. Metode koje su se koristile u ovom radu su :

- Metoda analize i sinteze – raščlanjivanje složenih pojmova , sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove, te izučavanje svakog dijela za sebe i u odnosu na druge

dijelove je metoda znanstvenog istraživanja koja se naziva metoda analize. Naspram postupku analize, postupak znanstvenog istraživanja putem spajanja dijelova ili elemenata u cjelinu, sastavljanja jednostavnih misaonih tvorevina u složene i složenih u još složenije naziva se metoda sinteze.

- Induktivna i deduktivna metoda – koriste se za objašnjavanje utvrđenih te otkrivanje novih spoznaja i novih zakonitosti za dokazivanje postavljenih teza, za provjeravanje hipoteza i znanstvenih istraživanja.
- Metoda klasifikacije – sistemska i potpuna podjela općeg pojma na posebne, koje taj pojam obuhvaća
- Metoda kompilacije – postupak preuzimanja tuđih rezultata istraživanja, stavova, shvaćanja i slično
- Metoda deskripcije – postupak jednostavnog opisivanja ili ocrtavanja činjenica u društvu bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.
- Metoda dokazivanja i opovrgavanja – predstavlja jednu od najvažnijih znanstvenih metoda u kojoj su sadržane gotovo sve metode i posebni metodski postupci : analiza i sinteza, generalizacija i specijalizacija, indukcija i dedukcija kao i oblici mišljenja : poimanja i zaključivanja.
- Metoda studija slučaja – postupak kojim se izučava neki pojedinačni slučaj iz određenog znanstvenog područja. Ova metoda nije u pravom smislu riječi znanstvena, ona je samo prva faza u znanstvenoj metodi, jer se samo na temelju rezultata promatranja više slučajeva mogu izvući određene zakonitosti.⁷

Osim navedenih metoda u radu je korištena metoda intervjuiranja s nadležnim zaposlenikom OTP banke d.d. o procesu odobravanja dugoročnih kredita. Osim korištenja stručne literature i znanstvenih članaka, koristili su se i podaci preuzeti s internet stranice same banke s ciljem donošenja zaključaka i davanja odgovora na istraživačka pitanja.

⁷ Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 1998., str. 327., 329., 323., 325., 337., 339., 338. i 334.

1.6. Doprinos istraživanja

Doprinos ovog istraživanja jest pružiti sliku o dugoročnom kreditiranju u bankarskom sektoru. Istraživanjem ćemo doći do odgovora koja se točno procedura mora provoditi za odobrenje kredita, te koja skupina klijenata ih najčešće koristi.

Rad pomaže u boljem sagledavanju i kvalitetnijoj informiranosti oko procedure odobravanja dugoročnih kredita na konkretnom primjeru OTP banke d. d. Poseban naglasak će se dati i na potrebnoj dokumentaciji koju klijent treba prikupiti kako bi mogao dobiti kredit.

Situacija na financijskom tržištu je promjenjiva te je doprinos ovog rada pružiti najnovije stanje na tržištu dugoročnih kredita.

1.7. Struktura diplomskog rada

Rad se sastoji od pet dijelova, uključujući uvod i zaključak.

U uvodnom dijelu definira se problem i predmet istraživanja, ciljevi istraživanja, postaviti će se istraživačka pitanja, definirati metode te doprinos samog istraživanja.

U drugom dijelu analizirat će se financiranje, pojam banke te općeniti pojmovi vezani za kredite i vrste kredita.

U trećem dijelu analizirat će se dugoročno kreditiranje, te razmotriti njegove vrste, značajke i ulogu.

U četvrtom dijelu istražiti će se dugoročno kreditiranje na primjeru OTP banke, njezin razvoj, te vrste poslovanja s naglaskom na proceduru odobravanja dugoročnih kredita.

U petom dijelu donosi se zaključak diplomskog rada.

Na kraju rada navest će se popis korištene literature, te ostali izvori koji su korišteni u samom istraživanju.

2. FINANCIRANJE

2.1. Pojam financiranja

Veliku važnost za svako poduzeće predstavlja odluka o načinima i izvorima financiranja te osiguranju kontinuiteta poslovanja.

Važno je definirati financiranje poduzeća te shvatiti njegovu problematiku, podjele te važnost za svako poduzeće. Financiranje u najširem smislu se može shvatiti kao jednu od osnovnih funkcija svih poduzeća. Proces financiranja je dinamički proces pribavljanja, ulaganja i vraćanja uvećanog novca. Ova funkcija poduzeća uključuje sve ostale funkcije pa je stoga od iznimne važnosti planirati i znati prednosti i nedostatke svih izvora financiranja. Odluke o financiranju donosi menadžment, odnosno financijski menadžer. Kvalitetno poslovanje i upravljanje sredstvima može dovesti do smanjenja troškova, pravodobne naplate, odgode rokova plaćanja, povećane likvidnosti i solventnosti, povećanja dobiti i sl. U suprotnom može se govoriti o financijskim štetama koje kao posljedicu imaju povećanje gubitka, pad cijena dionica, pad likvidnosti i solventnosti, stečaj, likvidaciju poduzeća.⁸

Financijske odluke uključuju sljedeće odluke:

- koliko sredstava pribaviti iz vanjskih izvora,
- hoće li tvrtka reinvestirati dobitak ili isplatiti dividende, te ako ih isplati kolika će biti stopa isplate,
- treba li sredstva pribaviti na tržištu vrijednosnica ili na bankovnom tržištu, nacionalnom, stranom ili eurotržištu; u domaćoj ili stranoj valuti,
- treba li pribaviti sredstva na kratak ili dugi rok,
- treba li emitirati vlasničke ili kreditne vrijednosnice
- koje vrste vrijednosnica emitirati i kada.⁹

⁸ Vukičević M., *Financije poduzeća*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 17.

⁹ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 163.

U širem smislu se pod financiranjem podrazumijeva dinamični proces :¹⁰

1) Pribavljanje novca za tekuće i razvojne potrebe poduzeća. S pribavljanjem novca uspostavljaju se financijski odnosi s unutarnjim i vanjskim izvorima financiranja. Pribavljanje novca je primarna komponenta financiranja.

2) Ulaganje novca u materijalnu, financijsku i drugu imovinu. Pribavljeni novac nije sam sebi svrha. Njega treba racionalno uložiti i koristiti za različite potrebe poduzeća. Na taj način novac privremeno imobilizira, transformira i vezuje u različitim oblicima kratkotrajne i dugotrajne imovine.

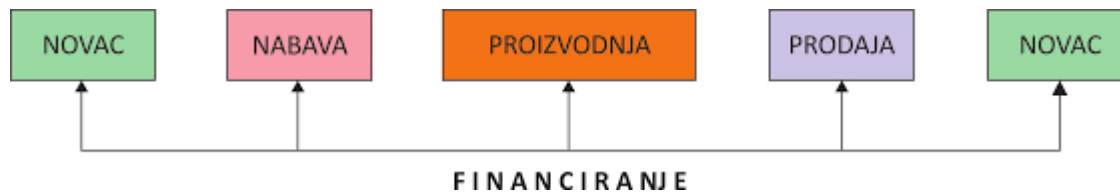
3) Vraćanje novca. U ovoj fazi financiranja uloženi novac (kapital) se " oslobađa " iz kružnog tijeka poslovanja i ponovno se ulaže sukladno potrebama poduzeća. Stalno se izmjenjuju faze pribavljanja , ulaganja, i vraćanja novca.

Isto, može se reći da je financiranje :

4) Dinamični proces usklađivanja izvora financiranja s ulaganjima po obujmu i roku. U poslovanju poduzeća se događaju skoro svakodnevne promjene u imovini i izvorima. Te promjene treba svjesno oblikovati i svakodnevno usklađivati izvore financiranja u pasivi s ulaganjima u aktivi po obujmu i roku. Usklađuju se rokovi imobilizacije (vezivanja) novca s rokom raspoloživosti odgovarajućih izvora. Cilj je postići paralelitet rokova i izvora i ulaganja, a u konačnici sinkronizaciju novčanih primitaka i izdataka radi osiguranja solventnosti poduzeća.

¹⁰ Marković I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRIF Zagreb, 2000., str. 5.

Glede navedenog može se zaključiti da je financiranje dinamični proces, a ne stanje. To možemo vidjeti i na sljedećoj slici financiranja poduzeća : ¹¹



Slika 1: Proces financiranja poduzeća

Izvor: Izrada autora prema Marković (2000.)

U poduzeću se kontinuirano događa pretvaranje novca i novčanih oblika u materijalnu imovinu, prava i potraživanja. Financiranje poslovanja poduzeća se sastoji od 3 faze: 1. faza pribavljanja novca, 2. faza ulaganja, 3. faza vraćanja.

Financijski sustav u poduzeću predstavlja krvotok kojim se osigurava dovoljna količina novca u svim fazama poslovanja poduzeća. U poduzeću se kontinuirano prožimaju novčani i robni tokovi te se novac pretvara u razne prijelazne oblike novčane imovine i u razne oblike materijalne imovine. Značenje financiranja u poduzeću je vrlo veliko jer predstavlja važnu poslovnu funkciju koja opskrbljuje reprodukcijski proces u poduzeću novcem i predstavlja poveznicu svim ostalim funkcijama. Ako poduzeće nema dovoljno novca za plaćanje obveza prema dobavljačima, radnicima i državi, nastaje problem nesolventnosti koji se vrlo brzo i lako pretvori u nelikvidnost te se javlja opasnost od prekida procesa proizvodnje. Nesolventnost i nelikvidnost su najčešći uzroci stečaja poduzeća. Uspješno financiranje poslovanja poduzeća dovodi do velikih financijskih i ekonomskih koristi smanjenjem troškova poslovanja (prvenstveno kamata, nižih nabavnih cijena inputa) te povećanjem efikasnosti poslovanja.¹²

Ciljevi poduzeća su različiti, ali se sa stajališta financiranja može uzeti maksimiziranje vrijednosti imovine vlasnika poduzeća, odnosno maksimizacija tržišne cijene dionica.

¹¹ Marković I., Financiranje – Teorija i praksa bankovnog poslovanja, Centar za informacije i publicitet, Zagreb, 1988., str. 6.

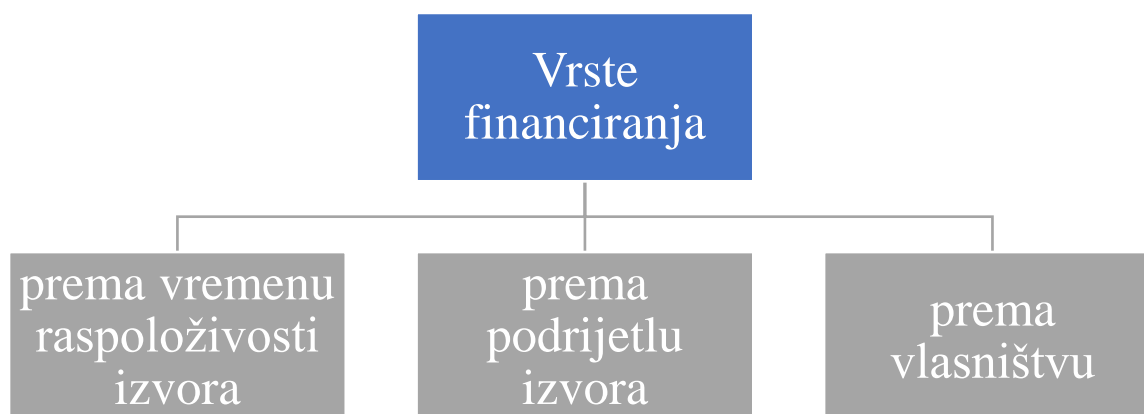
¹² Veselica V., Financijski sustav u ekonomiji, Inžinjerski biro d.d., Zagreb, 1995., str. 17.

Iz svega navedenog zaključujemo da je financiranje proces pribavljanja novca (kapitala) za podmirivanje obveza koje nastaju u procesu reprodukcije raspoloživoga kapitala, njegovo ulaganje i uvećano vraćanje.¹³

2.2. Vrste financiranja

U literaturi postoje različiti kriteriji prema kojima razlikujemo vrste financiranja poduzeća.

Tri najčešće podjele su :



Slika 2: Vrste financiranja

Izvor : Izrada autora prema Vukičević (2006.)

¹³ Vukičević M., Financije poduzeća, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 16.

Prema vremenu raspoloživosti izvora financiranje može biti:¹⁴

- Kratkoročno - pri kratkoročnom financiranju izvori su raspoloživi do jedne godine (kratkoročni robni ili novčani krediti),
- Srednjoročno - pri srednjoročnom financiranju izvori su raspoloživi od jedne do pet godina,
- Dugoročno - pri dugoročnom izvori su raspoloživi dulje od jedne godine

Prema podrijetlu izvora financiranje može biti:

- Vanjsko (eksterno) - vanjske izvore financiranja poduzeće osigurava uzimanjem kratkoročnih i dugoročnih kredita, emisijom vrijednosnica i sl.
- Unutarnje (interno) - unutarnje izvore financiranja poduzeća čine dobit, amortizacija, brzo unovčiva imovina, razni surogati novca (mjenice, čekovi i sl.) i rezerve-pričuve.

Prema vlasništvu izvora financiranje može biti:¹⁵

- Tuđe - tuđi su izvori financiranja svi oni po kojima postoje obveze, jer se korišteni novac (kapital) mora vratiti u određenom roku
- Vlastito - vlastiti izvori financiranja nemaju obveze vraćanja, kao što je, primjerice, dionički kapital, novac vlasnika ili ortaka koji su svoj novac (kapital) uložili u temeljni kapital poduzeća i sl.

U nastavku rada definirat će se i objasniti kratkoročno, srednjoročno, te dugoročno financiranje.

¹⁴ Vukičević M., *Financije poduzeća, Golden marketing - Tehnička knjiga*, Zagreb, 2006., str. 151.

¹⁵ Vukičević M., *Financije poduzeća, Golden marketing - Tehnička knjiga*, Zagreb, 2006., str. 151.

2.2.1. Kratkoročno financiranje

Kratkoročno financiranje obuhvaća pozajmljivanje novčanih sredstava na vrijeme do godine dana.¹⁶

Kratkoročno financiranje je važna pretpostavka solventnosti i profitabilnosti poduzeća, kao i njegovog uspješnog poslovanja. Optimalna solventnost podrazumijeva sposobnost podmirenja svih dospjelih obveza u roku dospijeca, uz minimalan rizik insolventnosti i minimalno smanjenje profitabilnosti zbog držanja minimalne pričuve solventnosti. Radi postizanja optimalne solventnosti poduzeće treba kratkoročne izvore financiranja koristiti samo za financiranje povremene kratkotrajne imovine.¹⁷

Dokazano je da postoje prednosti kratkoročnoga financiranja iz tuđih izvora, ali činjenica je da tuđi izvori povećavaju rizik gubitka poradi fiksnog opterećenja poslovnog rezultata kamatama i smanjenja solventnosti. Međutim, kratkoročno je financiranje vrlo važno za svako poduzeće u smislu trenutalnoga prevladavanja povremene nelikvidnosti, koje ima određenu cijenu.¹⁸

U praksi, kratkoročni krediti se odobravaju na rok do godine dana. Prilikom odobravanja kredita, banka mora voditi računa o kreditom riziku, te stoga ispituje kreditnu sposobnost tražitelja kredita. U okviru ispitivanja kreditne sposobnosti zajmotražitelja, banka razmatra karakter podnositelja zahtjeva, njegovu pravnu sposobnost i ovlast za postavljanje zahtjeva, sposobnost za stvaranjem novčanih tokova, kolateral, ekonomske uvjete i trendove iz okruženja poduzeća, te utjecaj promjene regulative na financijski položaj podnositelja zahtjeva za kreditom.¹⁹

Jedna od prednosti kratkoročnog financiranja je «lakoća» odobravanja kredita u smislu što je analiza kreditne sposobnosti dužnika površinske naravi, ne ide se u dublje ispitivanje, za razliku od dugoročnog financiranja kod kojega su obavezna i opsežna. Osim toga cijena kratkoročnog

¹⁶ Vukičević M., *Financije poduzeća*, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 206.

¹⁷ Kontuš E., *Kratkoročno financiranje i njegove implikacije na solventnost i profitabilnost poduzeća*, Ekonomska misao i praksa, Dubrovnik, 2011., str. 446.

¹⁸ Vukičević M., *Financije poduzeća*, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 206.

¹⁹ Ćurak M., *nastavni materijali Bankarstvo i osiguranje*, Ekonomski fakultet Split, 2015.

kredita odnosno njegova kamata je puno manja od kamate dugoročnog kredita iz razloga što je ovaj povoljniji, u pravilu, zbog puno većeg iznosa kredita.

Međutim, kod nekih kratkoročnih kredita plaća se viša kamatna stopa, a to se dešava kada ostali čimbenici prevagnu nad tim čimbenikom. Najveći rizik koji proizlazi iz kratkoročnih obveza predstavlja učestalost dospijuća obveze i kamata i promjenjivost cijene kapitala. Kod učestalosti dospijuća glavnice i kamata obveze se moraju podmiriti po dospijuću, a vjerovnici mogu dužnicima blokirati žiro račun odnosno u cijelosti ili djelomično uskratiti pravo raspolaganja sredstvima žiro – računa i time zaustaviti poslovanje tog poduzeća.

Drugi nedostatak kratkoročnog financiranja može se očitovati u skupoći takvih novčanih sredstava, koji ponekad i u određenim okolnostima mogu biti opterećena dosta visokim promjenama odnosno kamatnim stopama. Ukupne potrebe poslovne imovine mijenjaju se tijekom godine i tijekom poslovnog ciklusa, a brzina i ritam tih promjena ovisi o prirodi poslovnog procesa. Kratkoročni kredit zadovoljava privremene potrebe poduzeća za novcem. Takvi krediti se otplaćuju u roku kraćem od godine dana. Obično se koriste za financiranje zaliha i potraživanja od kupaca koji kupuju robu na kredit. Kratkoročni kredit poduzeća otplaćuju kada proda zalihe i naplati potraživanja od kupaca.²⁰

²⁰ Marković I., *Financiranje - Teorija i praksa financiranje trgovačkih društava*, RRIF, Zagreb, 2000., str. 9.

Izvori kratkoročnog financiranja su:²¹



Slika 3 : Izvori kratkoročnog financiranja

Izvor : Izrada autora prema Van Horne (1993.)

1. Vremenska razgraničenja kao kratkoročni izvor financiranja rezultat su kontinuiranog odvijanja poslovanja – korištenja resursa svakodnevno, uz plaćanje usluga i podmirivanje obveza u određenim vremenskim razdobljima. Najuobičajenija vremenska razgraničenja su plaće i porezi.²²
2. Trgovački kredit je kredit što ga dobavljači odobravaju kupcima isporučujući im robu uz mogućnost naknadnog plaćanja unutar odobrenog razdoblja. Ovo je i glavni izvor kratkoročnog financiranja u razvijenim tržišnim gospodarstvima. Trgovački kredit može se koristiti na temelju otvorenog računa, pri čemu se ne potpisuje ugovor o kreditu, nego koristi kredit na temelju opće kreditne sposobnosti, te uz upotrebu formalnih instrumenata: na temelju vlastite mjenice, koju izdaje kupac ili na temelju trgovačkog akcepta kojim prodavatelj nalaže kupcu da plati robu na određeni datum u budućnosti, i kod kojeg kupac

²¹ Van Horne, J. C., Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment, MATE , Zagreb, 1993., str. 479.

²² Van Horne, J. C., Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment, MATE , Zagreb, 1993., str. 480.

dobiva robu tek nakon prihvata mjenice od strane kupca. Najčešće korišteni trgovački kredit je kredit na otvoreni račun. Kod trgovačkog kredita veličina ovog kredita mijenja se s količinom proizvodnje i nabavom, povećavajući se pri njihovom rastu i sužavajući se pri njihovom padu. Prednost ovog financiranja je fleksibilnost, te njegov automatski karakter.²³

3. **Kratkoročno osigurano financiranje** koristi se za financiranje kratkoročnih ulaganja, posebice povećanih kratkoročnih potraživanja od kupaca i sezonskih zaliha te prilagođavanja u razdobljima neizvjesnosti.²⁴

Da bi odobrile kredit, kreditne institucije traže osiguranje koje će za njih smanjiti rizika gubitka. Najčešći osigurani kratkoročni krediti su:²⁵

Kredit na temelju zaloga vrijednosnica je kredit koji banka odobrava klijentu na temelju zaloga vrijednosnica iz njegova portfelja koji mogu činiti kako kratkoročne (komercijalni zapisi, blagajnički zapisi, depozitni certifikati i sl.), tako i dugoročne vrijednosnice iako mnogo rjeđe (dionice, obveznice i sl.).

Kredit na temelju zaloga potraživanja - Kod ovog kredita zajmoprimac dostavlja zajmodavcu raspored potraživanja, fakturu te potpisuje sporazum o osiguranju kredita. U ocjeni zahtjeva za dodjelu kredita, zajmodavac će analizirati kvalitetu potraživanja poduzeća da bi odredio iznos kredita. Što je viša kvaliteta potraživanja koju poduzeće održava, viši je postotak koji je zajmodavac voljan odobriti u odnosu na založena potraživanja.²⁶

Factoring potraživanja podrazumijeva prodaju potraživanja faktoru. Faktor može biti banka, specijalizirana faktor podružnica ili klasična institucija faktora. Poslovi koje oni obavljaju mogu biti slijedeći: preuzimanje odgovornosti naplate potraživanja od dužnika, upravljanje potraživanjima i kreditna funkcija. Kreditna funkcija se realizira u slučaju kada faktor daje klijentu avans prije naplate potraživanja od dužnika.²⁷

Posao faktoringa treba razumjeti i iz perspektive rizika. Banka preuzima potraživanja od jednoga poduzeća prema nekoj trećoj strani. Rizik banke nije prema onome kome je isplatila sredstva nego prema trećoj strani prema kojoj se potraživanje treba ostvariti. To znači da su poslovi faktoringa

²³ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 329.

²⁴ Marković I., *Financiranje - Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*, RRIF Zagreb, 2000., str. 57.

²⁵ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 332.

²⁶ Van Horne, J. C., *Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment*, MATE, Zagreb, 1993., str. 400.

²⁷ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 334.

pogodni za mala poduzeća koja nemaju dobro utvrđen bonitet s bankom, a imaju potraživanja prema velikim poduzećima koja imaju stabilan i utvrđen bonitet.²⁸

Kredit na temelju zaliha odobrava se na temelju kvalitete zaliha. Koliki iznos kredita će odobriti u odnosu na tržišnu vrijednost zaliha, zajmodavac odlučuje na temelju procjene kvalitete zaliha, trenda tržišne cijene, te troškova i vremena potrebnog za eventualno unovčenje zaliha.²⁹

4. Neosigurani kratkoročni krediti su krediti koje zajmodavci odobravaju na temelju kreditne sposobnosti klijenta, a bez traženja osiguranja kredita. To su: kreditne linije, krediti na principu tekućeg računa, revolving kredit, te transakcijski zajam.

Kratkoročna kreditna linija predstavlja najveći kreditni iznos, kojeg je banka u bilo koje vrijeme tijekom nekog razdoblja do kraja godine, spremna dati svom komitentu u obliku kredita. Kreditna linija predstavlja neosigurani oblik kratkoročnog kreditiranja, ali kod kojega nepodmirenje dospjelih obveza ima za posljedicu gubljenje povjerenja u dužnika što se negativno odražava na njegove buduće kreditne zahtjeve.³⁰

Kontokorentni kredit je kratkoročni kredit banke odobren po tekućem računu komitenta. Odobrenjem kredita banka dopušta korisniku izdavanje naloga plaćanja do određene svote preko raspoloživog pokrića na tekućem računu. Kamatu korisnik plaća na iskorišteni dio kredita, a na neiskorišteni dio proviziju. Osnova kredita je poseban ugovor, tj. pristanak banke. Primjenjuju se i kod tekućih računa građana (pravo na prekoračenje), a naziva se kredit po tekućem računu.

Obnavljajući (revolving) kredit je kreditna linija za nekoliko mjeseci ili godina. To je formalno kratkoročni kredit, ali se često odobrava na rok duži od jedne godine, čime ovaj kredit postaje srednjoročni izvor financiranja. Banka ima zakonsku obvezu da produži kredit do maksimalnog iznosa, ali uz plaćanje provizije na neiskorišteni iznos zajma. Revolving kredit je vrsta kredita koji se nudi uz određene garancije date banci a gdje se otplata kredita može obaviti u bilo kojem vremenskom trenutku.³¹

²⁸ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RriF, Zagreb, 2011., str. 184.

²⁹ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RriF – plus, Zagreb, 2012., str. 335.

³⁰ Kratkoročna kreditna linija, raspoloživo na : <http://www.rbfbih.ba/bih/txt.php?id=28> (preuzeto: 23.05.2019.)

³¹ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RriF – plus, Zagreb, 2012., str. 332.

Transakcijski zajam je zajam koji banka odobrava za jednu određenu poslovnu namjenu (transakciju), npr. za potrebe izvoza ili uvoza robe. Prije odobravanja kredita banka ocjenjuje svaki zahtjev kao zasebnu transakciju.³²

Zaključno, kao prednosti kratkoročnog financiranja možemo navesti jednostavnost i brzinu pribavljanja sredstava, niže kamatne stope te fleksibilnost (nema nametanja ograničenja vezanih za donošenje poslovnih odluka od strane kreditora), dok kao nedostatke možemo navesti povećani rizik refinanciranja i to u pogledu porasta kamatnih stopa ili nesigurnosti produljenja kredita.³³

2.2.2. Srednjoročno financiranje

Srednjoročno financiranje posebno odgovara manjim ili srednje velikim poduzećima koja su dostigla zadovoljavajuću veličinu ili pak imaju odgovarajuću imovinu koju mogu koristiti kao instrument osiguranja povrata kredita. Srednjoročni izvori financiranja traju od jedne do pet godina, odnosno gase se u tom vremenskom razdoblju. Zapravo ti izvori popunjavaju jedan vremenski „vakum“ između kratkoročnih izvora, raspoloživih do jedne godine, i dugoročnih izvora, raspoloživih preko pet godina.³⁴

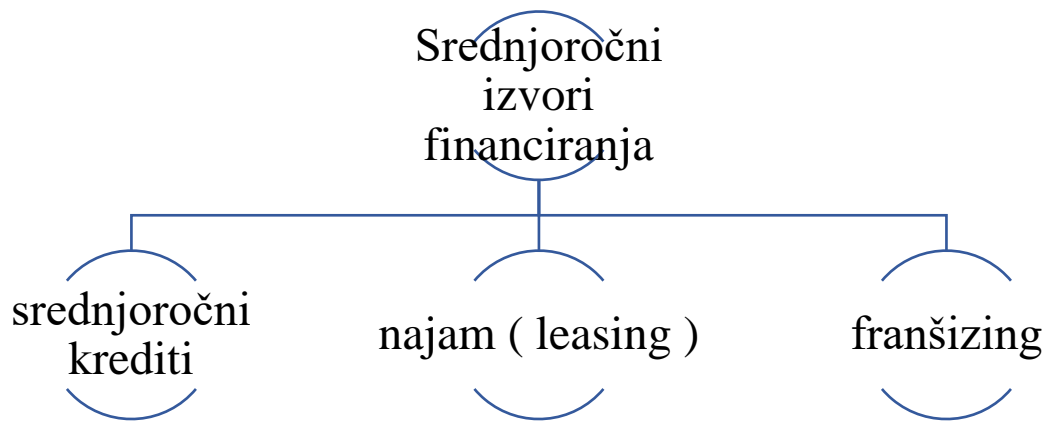
³² Marković I., *Financiranje - Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*, RRIF Zagreb, 2000., str. 57.

³³ Van Horne J.C., *Financijsko upravljanje i politika*, MATE, Zagreb, 1993., str.484.

³⁴ Van Horne J.C., *Financijsko upravljanje i politika*, MATE d.o.o., Zagreb, 1993., str. 511.

Srednjoročni izvori financiranja se dijele na:³⁵

- Srednjoročne kredite
- Najam (leasing)
- Franšizing



Slika 4: Srednjoročni izvori financiranja

Izvor : Izrada autora prema Marković (2000.)

Kredit s rokom od jedne do pet godina smatra se srednjoročnim kreditom. Dok je donja granica dosta čvrsta, gornja je promjenljiva, pa ponekad može biti i do 10 godina. Ne mogu se ubrojiti niti u obrtnu (kratkoročnu) niti u investicijsku (dugoročnu) sferu, a i kod odobravanja i vraćanja imaju karakterističnosti obaju tj. kratkoročnih i dugoročnih kredita.³⁶

1. Srednjoročne kredite najčešće daju banke i druge financijske organizacije. Otplata ovih kredita može biti u jednakim i nejednakim anuitetima (kvartalno, polugodišnje, godišnje) ili jednakim periodičnim ratama s posljednjom najvećom, "balon" ratom. Moguće je da se

³⁵ Marković I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRIF Zagreb, 2000., str. 69.

³⁶ Srednjoročni kredit, raspoloživo na : <http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/S/Srednjoro%C4%8Dni-kredit> (preuzeto: 23. 05. 2019.)

ugovara i jednokratno vraćanje kredita – ukupne glavnice i kamate, što je rjeđa praksa. Otplata ovih kredita prilagođava se likvidnosti i solventnosti korisnika kredita, zbog čega je ovo kreditiranje fleksibilan način financiranja.

Glavna prednost srednjoročnog bankarskog kredita je prilagodljivost s obzirom na to da su kreditor i dužnik u izravnoj vezi, pa se uvjeti kredita tijekom pregovora mogu prilagođavati potrebama dužnika.³⁷

Revolving kredit odobrava banka uz obavezu da se kredit obnovi po isteku određenog perioda. Ako se ovaj kredit obnovi poslije jedne godine, on postaje srednjoročni kredit. Ovaj kredit spada u fleksibilne načine financiranja, jer se njime osigurava potreban novac tijekom razdoblja neizvjesnosti i prateće insolventnosti. Troškove revolving kredita čine ugovorena kamata i provizija na dostupnost kreditu. Ovi troškovi su veći u odnosu na kratkoročne kredite.

Kod **kredita na osnovu zalaganja opreme** za osiguranje srednjoročnog kredita može se koristiti različita oprema. Založena oprema se ne može prodavati dok se kredit konačno ne otplati. Za osiguranje srednjoročnih kredita uzima se oprema koja se brže može unovčiti.

Srednjoročne kredite, osim banaka, mogu odobravati i **osiguravajuća društva**. Osiguravajuća društva raspolažu sa velikim iznosima finansijskih sredstava koja potiču od premija osiguranja imovine. Dio tih sredstava koristi se za isplatu štete od nastalih rizika, dok se dio tih sredstava plasira u različita ulaganja koja donose prinos. Jedan od oblika plasiranja ovih sredstava predstavlja davanje kredita poduzećima. Ovi krediti mogu biti kratkoročni i srednjoročni.

Srednjoročne kredite mogu odobravati i **proizvođači opreme**. Oni su zainteresirani za prodaju svoje opreme, pri čemu se ona može prodavati i na srednjoročni kredit. Pri ovom kreditiranju uobičajeno je da se uplaćuje gotovinsko učešće (oko 30 % vrijednosti opreme), dok se ostatak duga plaća u ratama u određenom vremenskom periodu. Proizvođači u ovom slučaju moraju osigurati svoja potraživanja osiguranjem finansijske podrške neke banke.³⁸

2. Leasing je poseban oblik financiranja koji se zasniva na ideji da je objekt leasinga bolje koristiti nego kupiti. Leasing omogućuje korisniku da neku opremu ili nekretninu dobije

³⁷ Marković I., *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*, RriF Zagreb, 2000., str. 70.

³⁸ Marković I., *Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*, RriF Zagreb, 2000., str. 71.

na korištenje za vrijeme koliko mu je potrebna, umjesto da ju kupi. Razlikuju se dva osnovna tipa leasinga - financijski i operativni i to po stjecanju vlasništva nad predmetom leasinga, uvjetima odobravanja i načinu obračuna troškova najma te poreznom tretmanu. Leasing je alternativa bankarskom kreditu. Pogodan je za mala poduzeća, odnosno za tvrtke s malim prihodom, ali velikim razvojnim potencijalom. Leasing naknada je viša od bankarske stope, ali leasing ima i niz prednosti u odnosu na bankarski kredit i to: ne veže kapital, ne unapređuje likvidnost i ne traži dodatni kolateral.³⁹

Kod operativnog leasinga predmet najma ostaje u vlasništvu davatelja najma (leasing tvrtke) za cijelo vrijeme njegovog trajanja ali se po njegovu isteku može prodati trećim osobama. Po isteku leasing ugovora predmetna oprema ili nekretnina može se zamijeniti drugom - novom i modernijom. Kod financijskog leasinga predmet najma prelazi u potpuno vlasništvo korisnika sa zadnjom otplaćenom ratom leasinga.⁴⁰

3. Franšizing je poslovni odnos dviju pravnih osoba – davaoca i korisnika franšize – koje se ugovorom obvezuju da će zajedno slijediti politiku udruženog posla pod jednim imenom i prema zajedničkim uvjetima djelovanja, tj. da će ostvariti blisku suradnju u proizvodnji, promociji i/ili distribuciji proizvoda, odnosno usluga.⁴¹

Najveći dio davatelja franšize ne traži iskustvo u određenim poslovima. Taj se nedostatak iskustva poslije nadomješta učenjem novih poslovnih vještina od onih koji su ih i izmislili. Prednost ovoga oblika poslovanja je da donosi sigurnost u uspjeh i zaradu, a za razliku od samostalnoga otvaranja tvrtke ili poslovanja, idealan je za osobe koje nemaju dovoljno sigurnosti u pokretanje vlastitoga posla, ali i za one koji tek ulaze u poslovne pothvate jer se ovim načinom oslanjaju na već postojeće uspješne poslovne modele.⁴²

Franšizant u ovom slučaju posluje pod tvrtkom davatelja prava koristeći sve prednosti koje iz tog proizlaze, a to su: ulazak na tržište s imageom davatelja franšize, zaštita marke proizvoda koji mu garantira određenu razinu plasmana koju bi inače samostalno teško ostvario, usvajanje tehnologije koju posjeduje franšizor, korištenje ekskluzivnog prava na dijelu tržišta koje pokriva franšizor te

³⁹ Vidučić Lj., Mala i srednja poduzeća, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, 2005., str. 9.

⁴⁰ Vukičević M., Financije poduzeća, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 249. - 252.

⁴¹ Franšizing, raspoloživo na : <http://www.poslovni.hr/leksikon/fransizing-1399> (preuzeto: 24.05.2019.)

⁴² Marković I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRiF Zagreb, 2000. str. 81 i 82.

opskrba materijalom, unaprjeđenje i razvoj proizvoda, korištenje rezultata kontinuiranog istraživanja tržišta, managerska pomoć i slično. Na ovaj način korisnik franšize dobiva već oblikovano poduzeće što znači da ne mora započinjati od nule već preko noći osniva poduzeće s poznatom djelatnošću.⁴³

2.2.3. Dugoročno financiranje

U financiranju tekućeg poslovanja kao i razvoja poduzeća postoje neka pravila kojih se poduzetnik uvijek mora pridržavati. Kao što se kratkoročne potrebe poduzeća financiraju spontanom financiranjem tako se dugoročne potrebe financiraju dugoročnim obvezama. Dugoročno financiranje poduzeća iz tuđih izvora svodi se na financiranje ulaganja u izgradnju ili nabavu dugotrajne materijalne imovine poduzeća.⁴⁴

Osnovni oblici dugoročnog financiranja poduzeća su emisija obveznica, krediti na dugoročnu otplatu te leasing.⁴⁵

U normalnim gospodarskim i organizacijskim razdobljima tvrtka planira poduzimanje bilo internih (ulaganje u opremu, zgrade, postrojenja) ili vanjskih (kupnja pogona, poduzeća ili dijelova poduzeća) realnih ulaganja. Ovakva ulaganja zahtijevaju planiranje potreba financiranja i to ulaganja u dugotrajnu imovinu, ali i ulaganja u povećanje bruto radnog (obrtnog) kapitala (kratkotrajne imovine). Pravilo je da se ulaganje u dugotrajnu imovinu financira iz dugoročnih izvora, premda se privremeno, u očekivanju boljih tržišnih uvjeta, primjerice nižih kamatnih stopa na tržištu kapitala, ove investicije mogu financirati iz kratkoročnih izvora.

Procijenjene potrebe za ulaganjem u dugotrajnu imovinu i povećanje neto vrijednosti radnog kapitala definiraju ukupne potrebe za dugotrajnim financiranjem.⁴⁶

⁴³ Erceg A., Vrste franšize, Poslovni savjetnik, 2007., str. 11

⁴⁴ Vukičević M., Financije poduzeća, Golden marketing- Tehnička knjiga, Zagreb, 2006., str. 219. i 220.

⁴⁵ Orsag S., Financiranje emisijom vrijednosnih papira, RIFIN, Zagreb, 2002., str. 297.

⁴⁶ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 170.

Vanjski izvori dugoročnog financiranja su vlastiti izvori, kreditni izvori i ostali izvori. U vlastite izvore spadaju dionice, u kreditne izvore obveznice i dugoročni krediti dok ostale izvore čine prioritetne dionice, waranti, te leasing.⁴⁷

1. Kreditni izvori financiranja

Kreditni izvor financiranja kompanija predstavljaju emisije obveznica i krediti na obročnu otplatu.⁴⁸

Osnovna dugoročna dugovna vrijednosnica je **obveznica**.⁴⁹ To je dugoročni kreditni instrument kojim se emitent obvezuje na isplatu kamatnih plaćanja (kupona) i glavnice vlasniku prema unaprijed dogovorenoj dinamici.

Obveznice se izdaju s rokom dospijeca preko godine dana, najčešće je to 30 godina, a može i s dužim rokom. Postoje i obveznice bez roka dospijeca koje se u pravilu ne koriste za korporativno financiranje. Takve obveznice se nazivaju konzole. Osim njih, postoje i note. Note su kreditni instrumenti s kraćim rokom dospijeca, do 7 godina.

Isto tako, izdaju se s utvrđenom nominalnom vrijednošću. Cijena obveznice i kamata izražena je u postotku u odnosu na njenu nominalnu vrijednost. Pri emisiji izdatnik određuje hoće li obveznice biti registrirane ili glasiti na donosioca.

U vrijeme emisije obveznice se prodaju po nominalnoj vrijednosti, zbog toga što su tada kuponska stopa i tržišna kamatna stopa jednake. Tržišne kamatne stope se mijenjaju, pa one postaju premijske ili diskontne obveznice. Premijske obveznice su vrijednosnice kod kojih je tržišna kamatna stopa manja od kuponske stope te one u tom trenutku nude iznadprosječni povrat, odnosno prodaju se po cijeni koja je viša od nominalne. U suprotnom slučaju, kod rasta tržišnih stopa javljaju se diskontirane obveznice, koje se prodaju po cijeni koja je manja od nominalne.

U slučaju bankrota tvrtke koja je izdala više emisija obveznica, vlasnici obveznica imaju različitu poziciju u naplati potraživanja, ovisno o tome jesu li obveznice senioritet („starije“) ili subordinirane („mlađe“). Prednost senioritetnih obveznica je u tome što one imaju prioritet pred drugim vjerovnicima u naplati potraživanja, dok subordinirane obveznice dolaze na naplatu

⁴⁷ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 171.

⁴⁸ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 174.

⁴⁹ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 175.

potraživanja nakon naplate senioritetnih obveznica, ali njihova prednost je u tome što donose višu kamatu svojim vlasnicima.

Dugoročno dugovno financiranje ima svoje prednosti i nedostatke. Kod dugovnog financiranja ne dolazi do promjene vlasničke strukture, odnosno u kontroli nad kompanijom. Zajmodavci ne sudjeluju u raspodjeli dobiti, što trošak financiranja čini fiksnim te je niži u odnosu na druge izvore financiranja zbog tretiranja kamata kao porezno odbitne stavke.

Nedostatci financiranja dugoročnim dugovnim instrumentima su: u slučaju da tvrtka ne može isplaćivati kamate, koje su zakonska obveza, može doći do bankrota tvrtke, glavnica duga se mora platiti na određeni datum ili prema shemi otplate, odnosno glavnica duga ima rok dospeljeća. Isto tako, u slučaju kumuliranja visoke razine duga može dovesti do povećanja troška dugovnih i vlasničkih instrumenata poduzeća, a vjerovnici mogu ograničiti slobodu menadžmenta u donošenju odluka na način da u ugovor o kreditu unesu restriktivne odredbe.

Kredit na obročnu otplatu⁵⁰ je ugovor kojim zajmodavac, najčešće banka, plasira određenu visinu sredstava zajmoprimcu koji se tim ugovorom obvezuje vratiti glavnica i kamate dinamikom dogovorenom u ugovoru. Ovakav kredit je dugoročno privatno plasirani dug čije se dospeljeće najčešće kreće između jedne i 15 godina, a može iznositi i do 30 godina. Zajmodavci, osim banaka, mogu biti i vladine agencije, mirovinski fondovi te osiguravajuće tvrtke. Oni mogu tražiti pokriće zajma u obliku hipoteke na dugotrajnu imovinu, dugoročne vrijednosne papire, gotovinsko učešće i sl. ovisno o rizičnosti procijenjenog gotovinskog tijeka poduhvata. Ugovor o kreditu nastaje direktnim pregovorima između zajmodavca i zajmoprimca, kao i sve njegove daljnje izmjene.

Trošak kredita na obročnu otplatu za zajmoprimca se sastoji od troškova odobravanja zajma, kamata i gotovinskog iznosa koji se obvezuje držati na bankovnom računu. Otplata kredita odvija se u jednakim obrocima. Kako se smanjuje iznos neotplaćene glavnice, udio kamata opada. Instrument periodične rente se koristi za izračun iznosa obroka.

Financiranje bankovnim kreditom na obročnu otplatu ima prednosti i nedostatke.⁵¹

⁵⁰ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 184.

⁵¹ Vidučić Lj., *Financijski menadžment*, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 188.

Kao prednosti, uz one koje vrijede za sve oblike dugovnog financiranja, mogu se još navesti: brži plasman u odnosu na javno plasirani dug, niži troškovi odobravanja zajma, lakše pregovaranje o izmjeni ugovora te lakši pristup vjerovniku, mogućnost usklađenja vijeka trajanja imovine koja se financira kreditom sa duljinom njegova roka na koji se uzima te lakši pristup za male i srednje poduzetnike kojima je potrebno financiranje.

Nedostatci vezani za kredit na obročnu otplatu su: mogućnost bankrota, veća rizičnost duga i oštrije restriktivne odredbe. Do bankrota može doći u trenucima kada zajmoprimac ne otplaćuje kredit dogovorenom dinamikom. Oštrije kreditne politike nameću oštrije restriktivne odredbe te se od zajmoprimca može zahtijevati povećanje vlastitog kapitala zbog osiguranja zajmodavca (banke).

2. Vlastiti izvori financiranja

Dionice su vlasnički vrijednosni papiri. Investitori ulažu da bi zaradili na cijeni te privučeni dividendama koje se isplaćuju za dionice⁵². Dionice predstavljaju udio u vlasništvu poduzeća emitenta stoga svaki investitor tj. kupac dionice stječe određeni vlasnički udio proporcionalno broju kupljenih dionica ukupne emisije i time stječe najčešće pravo glasa ovisno o vrsti dionice.

Kupnjom dionica investitor stječe određena vlasnička prava, a zarada za kupnju dionica naziva se dividenda. Kupnjom dionice investitor postaje vlasnikom određenog dijela poduzeća. Emisija dionica predstavlja jedan oblik dugoročnog financiranja poduzeća. Emisija se vrši na primarnom tržištu, a određena je u Zakonom o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima te je pod državnom kontrolom⁵³.

Kupac dionica kupnjom postaje dioničar te ostvaruje kupnjom dionica određena prava (ako kupuje dionice kako bi stekao udio u kapitalu društva koje je izdalo dionice, a ne za kupoprodaju)⁵⁴:

- pravo glasa čime stječe pravo za sudjelovanje na skupštini dioničara sukladno udjelu vlasništva dionica u ukupnom kapitalu,
- pravo na dividendu,
- pravo na dio likvidacijske odnosno stečajne mase u skladu s udjelom.

⁵² Vidučić, Lj., Financijski menadžment, RRiF - plus, Zagreb, 2012., str. 171.

⁵³ Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, NN 107/95, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_12_107_1768.html (preuzeto: 24.05.2019.)

⁵⁴ Vidučić, Lj., Financijski menadžment, RRiF - plus, Zagreb, 2012., str. 172.

Mnogo je vrsta dionica što ovisi o aspektu podjele istih. Najobuhvatnija lista vrsta dionica jest⁵⁵:

- Dionica na ime,
- Dionica na donosioca,
- Obične dionice – nose standardna dionička prava,
- Preferencijalne dionice – nose posebna dionička prava (kao što su pravo prvenstva kod isplate dividende),
- Trezorske dionice – otkupljuju ih izdavatelji dionica,
- Dividendne dionice,
- Bonus dionice (ili bonusne dionice),
- “A” dionice (tipične za UK),
- Blue chip dionice,
- Špekulativne dionice,
- Brzo rastuće dionice,
- Sporo rastuće dionice,
- Postojane dionice.

3. Ostali izvori financiranja

U ostale izvore financiranja ubrajamo prioritetne dionice, warante, te leasing.

Prioritetne dionice⁵⁶

⁵⁵ Vrste dionica, dostupno na : <https://www.agram-brokeri.hr/default.aspx?id=23930#dionice> (preuzeto: 25.05.2019.)

⁵⁶ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 192. - 194.

Prioritetne dionice su u pravnom i računovodstvenom pogledu vlasnička vrijednosnica. Međutim, za financijskog menadžera predstavljaju hibridnu vrijednosnicu – vrijednosnicu s obilježjima duga i dioničke glavnice. Prioritetne dionice su, dakle, hibridne ili quasi vrijednosnice koje vlasniku – prioritetnom dioničaru daju pravo na fiksnu dividendu i uvjetno pravo upravljanja kompanijom. Prioritetne dionice se mogu izdati uz nominalnu vrijednost ili bez nje. Fiksna dividenda se može definirati u postotku u odnosu na nominalnu vrijednost ili kao apsolutni iznos ili ponekad na oba načina.

Postoji više vrsta prioritetnih dionica, a to su: kumulativne, participativne i konvertibilne prioritetne dionice. Dionice koje daju pravo vlasniku na isplatu kumuliranih dividendi u određenom razdoblju nazivaju se kumulativne dionice. Kumulirane dividende kumulativnih dionica se isplaćuju prije isplate dividendi običnih dionica. Dionice koje donose ekstra dividendu svojim vlasnicima nazivaju se participativne prioritetne dionice. Ekstra dividenda je iznos u visini razlike između obične i fiksne prioritetne dionice, a do isplate ovakve dividende dolazi kada tvrtka ostvari neočekivanu zaradu. Prioritetne dionice koje vlasnicima daju pravo konverzije za obične dionice emitenta nazivaju se konvertibilne prioritetne dionice.

Kao što svaki oblik financiranja ima svoje prednosti i nedostatke, tako ima i financiranje emisijom prioritetnih dionica. Kao prednosti mogu se navesti: zakonski karakter prioritetnih dionica, fleksibilnost gotovinskih tijekova te zaštitu kontrole postojećih dioničara tvrtke. Zakonski karakter daje tvrtki emitentu mogućnost da propusti plaćanje prioritetnih dividendi. Fleksibilnost gotovinskih tijekova se uočava u usporedbi s korištenjem dugovnih izvora financiranja. Kod korištenja dugovnih izvora financiranja tvrtka mora iscrpljivati gotovinske tijekove otplatom glavnice, dok kod financiranja prioritetnim dionicama toga nema. Tvrtka koja želi izbjeći razrjeđivanje dioničke glavnice može emitirati prioritetne dionice i time sačuvati postojeću vlasničku strukturu.

Mnoge tvrtke ne želi ugroziti svoj ugled među investitorima pa prioritetne dividende u praksi postaju fiksni trošak. To dovodi do toga da svaka emisija prioritetnih dionica povećava financijsku podlogu, ali i financijski rizik, čime se povećava i trošak financiranja prioritetnim dionicama. Osim ovih nedostataka, treba se spomenuti kako prioritetne dividende nisu porezno odbitna stavka.

Waranti ⁵⁷

Warant je dugoročna opcija kupnje određenog broja običnih dionica kompanije emitenta po specificiranoj cijeni – izvršnoj cijeni – tijekom određenog razdoblja.

Kompanije emitiraju warante u paketu s drugim vrijednosnicama, primjerice obveznicama. Waranti koji se prodaju u paketu mogu biti odvojivi od obveznice i odvojeno prodani ili pak neodvojivi – takvi da se mogu odvojiti od obveznice jedino pri izvršenju waranta.

Ako je izvršna cijena dionice na datum istjecanja nadmašuje tržišnu cijenu dionice, warant je bezvrijedan i neće se izvršiti, i obrnuto.

Warant ima tržišnu i teorijsku vrijednost. Po tržišnoj cijeni waranti se prodaju na tržištu.

Upotreba waranta nosi sa sobom određene prednosti kao i nedostatke. Moguće prednosti emisije waranta uključuju :

- Plasman emisije temeljnih vrijednosnica u planiranom obujmu i/ili uz niži trošak financiranja za rizičnije emitente,
- Gotovinski priliv
- Odgođeno, premda neizvjesno, financiranje vlastitim kapitalom

Nedostaci emisije waranta su :

- Razrjeđivanje zarada po dionici
- Moguće teškoće u realizaciji dodatne emisije običnih dionica

⁵⁷ Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRiF – plus, Zagreb, 2012., str. 194. – 199.

3. DUGOROČNO KREDITIRANJE

3.1. Pojam i uloga kredita

Riječ kredit potječe od latinske riječi „kredo“, „credere“ i „creditum“ što znači vjera, vjerovati i kredit. Prva pojava kreditnih odnosa javlja se pri kraju prvobitne zajednice kada su ljudi između sebe posuđivali ili ustupali neke vrijednosti ili stvari na određeno vrijeme. Važno je zaključiti da se prvotno kredit pojavljivao u obliku robe i stvari. U trenutku dospijeca kredita dužnik je morao raspolagati nekom vrijednošću, tj. novcem, a mogao ga je dobiti prodajom svoje robe ili putem pozajmljivanja.⁵⁸

Razvojem robne proizvodnje kredit poprima sve veće značenje kao jedan od faktora ekonomskog razvoja. U suvremenom gospodarstvu dominira kao sredstvo plaćanja i prometa te postaje osnovni izvor novca. Njegovo ogromno značenje sastoji se u mobilizatorskoj ulozi. Mobilizatorska uloga kredita ili kreditnog sustava u cjelini omogućuje prikupljanje neuposlenih društvenih sredstava i njihovo pretvaranje kao potencijalnog novčanog kapitala u bankarski kredit. Preko kredita mobiliziraju se sredstva i prenose uglavnom na poduzetnike kao faktor u procesu reprodukcije. Zahvaljujući toj ulozi kredita ili bankarskog sustava u cjelini, kreditom se ubrzava proces reprodukcije i doprinosi jačanju produktivnosti snaga. Jednako kao što može spriječiti izvjesnu ukočenost ili stagnaciju, odnosno ubrzati ili olakšati proces reprodukcije, može i kumovati nastalim poremećajima. Kreditnom ekspanzijom se uvlače i proces proizvodnje i one osobe koje posluju samo bankarskim sredstvima, a banka je u situaciji, koristeći se mogućnostima multiplikacije, da zadovolji ako ne sve, a onda makar većinu zahtjeva za kreditima.⁵⁹

Pod kreditom podrazumijevamo privatno-privredni akt kojim neki privredni subjekt prepušta u vlasništvo drugome privrednom subjektu za određeno vrijeme i s pravom na kasniji povrat, a uz određenu odštetu (interes) izvjesna realna ekonomska dobra ili novac odnosno pravo kojim on može da dođe do realnih ekonomskih dobara. Tu se, dakle, radi o intertemporalnoj razmjeni. Ukoliko se kod toga prepuštaju stvarna ekonomska dobra u pitanju je robni kredit, npr. kad se daje

⁵⁸ Obiteljske financije: Povijest kredita, raspoloživo na: <http://www.obiteljskefinancije.com/povijest-kredita> (25.05.2019.)

⁵⁹ Domančić, P., Nikolić, N., Monetarne financije i financiranje razvoja, Ekonomski fakultet Split, Split, 1994., str. 70.

u zajam žito, stoka, alat itd., a kad se prepušta slobodna kupovna snaga predstavljena u bilo kojoj vrsti novca, dakle u metalnom, notalnom ili žiralnom novcu, radi se o novčanom kreditu.⁶⁰

Ugovorom o kreditu banka se obvezuje korisniku kredita staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obvezuje banci plaćati ugovorene kamate i iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno.⁶¹

Aktivna uloga kredita u gospodarskom životu očituje se kroz sljedeće njegove funkcije:⁶²

- omogućuje prikupljanje novca financijski suficitarnih subjekata i njegov transfer ka financijski deficitarnim subjektima (mobilizatorska funkcija)
- u procesu proizvodnje osigurava početak proizvodnje (svaki financijski pothvat zahtijeva određena sredstva koja vlasnik najčešće ne može osigurati vlastitim sredstvima, već poseže za kreditom kao vanjskim oblikom financiranja), kontinuitet proizvodnje (omogućava prevladavanje raskoraka između plasmana i naplate) kao i realizaciju proizvedenih dobara i usluga (kreditiranje klijenata koji trenutno ne raspolazu platežnom moći, čime se održava stabilnost cijena, smanjivanje zaliha i stabilizacija tržišta)
- ubrzava i pojednostavljuje novčani opticaj te tako pridonosi povećanju gospodarske aktivnosti a time i gospodarskom rastu
- na međunarodnom planu smanjuje regionalne razlike (zbog transfera novca iz razvijenih zemalja prema manje razvijenim zemljama), potiče međunarodnu suradnju i doprinosi konkurentnosti nacionalnog gospodarstva.

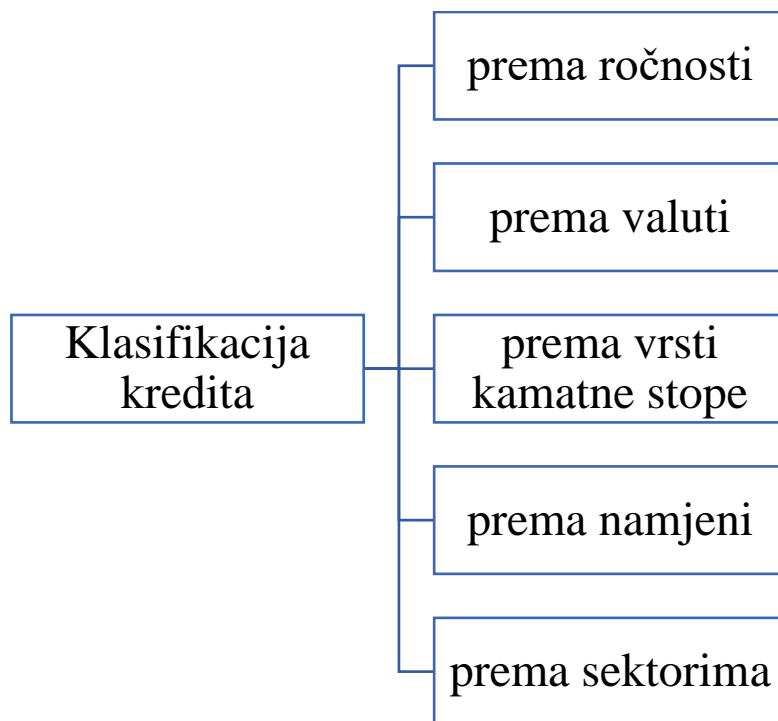
⁶⁰ Tomašević J., Novac i kredit, Dom i svijet, Zagreb, 2004., str. 187.

⁶¹ Narodne novine, Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine d. d. Zagreb, 2015., broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 (ZOO), Čl. 1021

⁶² Nikolić, N., Pečarić, M., Uvod u financije, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2012., str.67-69.

3.1.1. Vrste kredita

Kredite banaka moguće je klasificirati na nekoliko načina :



Slika 5: Klasifikacija kredita banaka

Izvor : Izrada autora prema Božina (2008.)

1. Krediti prema ročnosti

Banke moraju usklađivati ročnu strukturu danih kredita sa ročnom strukturom izvora sredstava od kojih su većina oročeni depoziti. Kratkoročni krediti se daju iz kratkoročnih izvora, srednjoročni iz srednjoročnih, a dugoročni iz dugoročnih izvora. Vremenski rok kredita određuje karakteristike kredita i kreditni rizik za banke. Što je duži rok trajanja kredita, za banke raste vjerojatnost da korisnik neće moći vraćati kredit. Prema kriteriju ročnosti, krediti mogu biti kratkoročni, srednjoročni i dugoročni.

Kratkoročni krediti

Kratkoročni krediti su česti bankarski posao. Odobravajući kratkoročne kredite, banke se vode načelima bankarskog poslovanja te načelima likvidnosti i sigurnosti u poslovanju u svrhu osiguranja povrata odobrenog kreditnog iznosa. Pri tom analizira i utvrđuje kreditnu sposobnost klijenta. Potrebne informacije dobivaju neposrednim kontaktom s klijentom kao i korištenjem drugih izvora (financijski stručnjaci i dr.).⁶³

Odobravaju se na rok do godine dana a ovisno o načinu odobravanja, pokrića i uporabe, dijele se na:⁶⁴

- kontokorentni kredit,
- akceptni kredit,
- eskontni kredit,
- lombardni kredit,
- rambursni,
- avalni.

Kontokorentni kredit ili kredit po tekućem računu najčešći je oblik kratkoročnog kredita, a radi se o kreditu koji banka odobrava svojim klijentima na njihovim tekućim računima. Ugovorom između banke i klijenta, klijent se obvezuje da će svoje financijsko poslovanje obavljati preko bankovnog računa što znači da banka na taj način ima mogućnost stalnog uvida u njegovo financijsko stanje kao i način korištenja odobrenog kredita. Priljev sredstava na račun predstavlja pokriće otplate kredita. Ukoliko je priljev sredstava manji od odljeva sredstava, banka na to zaračunava aktivnu kamatu. U obrnutom slučaju, banka u korist primatelja kredita obračunava pasivnu kamatnu stopu.

Eskontni kredit je jedan od najstarijih i dugo vremena najznačajnijih bankarskih kredita. Osnovna mu je značajka da ga banka odobrava po osnovi nekog budućeg potraživanja, najčešće mjenice. Budući da banka otkupljuje mjenično potraživanje prije roka njegovog dospijeca, naplaćuje eskontnu kamatu, odgovarajuću proviziju i troškove, a klijentu isplaćuje diskontiranu vrijednost mjenice. Nadalje, banka ima mogućnost reeskonta odobrenog eskontnog kredita tj. mogućnost

⁶³ Božina L., Novac i bankarstvo, Fakultet ekonomije i turizma u Puli, Pula, 2008., str. 246.

⁶⁴ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 167

prodati ga dalje središnjoj banci ili drugoj poslovnoj banci i tako dobiti novčana sredstva. To je istodobno i razlog popularnosti ove vrste kredita, iako ga u novije vrijeme sve više zamjenjuju drugi, suvremeniji oblici kreditiranja.

Lombardni kredit je kredit koji banka odobrava na temelju zaloga pokretne imovine kojom se garantira povrat kredita. To mogu biti razne dragocjenosti (zlato i drugi plemeniti metali, nakit i sl.) kao i razni vrijednosni papiri (visoko kotirane dionice, državne obveznice i sl.).

Lombardni kredit se odobrava u određenom postotku od tržišne vrijednosti zaloga (najčešće 60-80 %). Banka, osim toga, ima mogućnost tražiti dodatno pokriće za odobreni kredit u slučaju da se tržišna vrijednost zaloga smanji. U tom slučaju, primatelj kredita dužan je osigurati novu imovinu kao nadopunu prethodno založenoj imovini. Prednost lombardnog kredita za tražitelja kredita je ta što on zadržava vlasništvo nad založenom stvari. Sa stajališta banke, lombardni kredit ima i tu prednost što banka može založenu imovinu založiti dalje kod središnje banke, u slučaju da su joj potrebna novčana sredstva i tako lombardni kredit pretvoriti u relombardni.

Akceptni kredit je bankarska garancija koja se daje u mjeničnoj formi. Banka akceptira mjenicu koju na nju trasira njezin klijent. Time ona jamči da će njezin klijent svoju obvezu o roku dospijeća uredno ispuniti. Klijent je dužan, prije roka dospijeća, dostaviti banci novčano pokriće iz kojeg će isplatiti vjerovnika po roku dospijeća. Iz ovoga je razvidno da banka ovdje ne angažira svoja sredstva, već, stavljanjem potpisa na mjenicu, svojim imenom i ugledom jamči vraćanje kredita. To povećava bonitet mjenice i omogućuje trasantu dobivanje eskontnog kredita ili njeno daljnje korištenje u platnom prometu putem indosiranja. Odobravanjem akceptnih kredita najčešće se, stoga, bave vrlo ugledne financijske institucije, a on se najčešće koristi u međunarodnim plaćanjima.

Avalni kredit sličan je akceptnom kreditu. Banka također daje jamstvo klijentu na njegovu mjeničnu obvezu te se obvezuje da će isplatiti iznos ukoliko to njezin klijent ne učini. Kod avalnog kredita jamstvo se daje u običnoj pismenoj formi za razliku od akceptnog kredita kod kojeg se daje u mjeničnoj formi. Također, što je još važnije, kod ove vrste kredita banka angažira vlastita sredstva, što znači i veći rizik za banku.

Rambursni kredit je kredit koji se uglavnom koristi u međunarodnim plaćanjima. To je svojevrsni akceptni kredit koji banka akceptira mjenicu uvozniku temeljem pokrića u robnim dokumentima

koje mu dostavlja izvoznik koji je prodao robu uvozniku. Na taj način izvoznik dolazi do mjenice koju dalje može koristiti kao sredstvo plaćanja ili je eskontirati kod svoje banke. Kada uvoznik dostavi rambursnoj banci sredstva za pokriće mjenice, ona mu predaje robne dokumente i on preuzima kupljenu robu.

Srednjoročni krediti

Srednjoročni krediti imaju rok otplate od dvije do pet godina.⁶⁵ Rizičniji su od kratkoročnih, stoga imaju kompleksnije instrumente osiguranja plaćanja. Koriste ih poduzeća za financiranje operativnog poslovanja te građani za opremanje nekretnina i nabavu pokretnina.

Ovisno o namjeni, definira se visina kredita, kamatna stopa i rok dospijeca.

Dijele se na:

- kredite za kupnju motornih vozila,
- studentske kredite,
- kredite za likvidnost,
- kredite za kupnju stambene ili poslovne opreme,
- kredite za nabavu repro materijala.

Karakteristika srednjoročnih kredita je da traže temeljitije i kompleksnije elemente osiguranja. Ovakvi se krediti obično koriste kao element operativnoga poslovanja poduzeća, a ne kao izvori investicijskoga financiranja. Za investicijsko se financiranje koriste dugoročni krediti.

Dugoročni krediti

Dugoročni krediti, kao što je već spomenuto, odobravaju se iz financijskog potencijala oročene štednje, a koriste se za ulaganje u realne i financijske investicije što ima indirektan utjecaj na likvidnost poslovnog procesa kao i likvidnost cjelokupnog gospodarstva.⁶⁶

⁶⁵ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 168. i 169.

⁶⁶ Božina L., Novac i bankarstvo, Fakultet ekonomije i turizma u Puli, Pula, 2008., str. 247.

U odnosu na druge kredite, dugoročni krediti imaju neke posebne karakteristike. U prvom redu, to je dugi rok vraćanja kredita, iz čega proizlazi veći rizik koji sa sobom nosi. Naime, na tržištu može doći do različitih promjena (bilo u vrijednosti pokrića, bilo u zastarjelosti objekta za koji se kredit odobrava). Zbog toga banke ulažu dodatni oprez kada se radi o ovoj vrsti kredita. Zbog toga je i tehnika odobravanja kredita znatno složenija te od banke traži razna specijalistička znanja u pogledu odobravanja, praćenja i amortizacije odobrenog kredita.

Nadalje, dugoročni krediti imaju veću kamatnu stopu kojom se osigurava rentabilnost ulaganja, a banka zahtjeva i realno pokriće za odobreni kredit u vidu hipoteke na objekte, zemljišta i drugu imovinu tražitelja kredita.

2. Krediti prema valuti

Kredit se mogu odobriti u domaćoj ili u stranoj valuti. Prema valuti, kredite dijelimo na:

- kredite u domaćoj valuti,
- kredite sa valutnom klauzulom,
- kredite u stranoj valuti.

Kredit u domaćoj valuti su isplaćeni u domaćoj valuti i vraćaju se u domaćoj valuti sukladno otplatnom planu.

Kredit s valutnom klauzulom su isplaćeni u domaćoj valuti i vraćaju se u domaćoj valuti, ali u protuvrijednosti ugovorene strane valute po tečaju na dan uplate, sukladno otplatnom planu. Ovakvim kreditima banke se štite od valutnog rizika, odnosno rizika da ugovorena kamata neće pokriti gubitak vrijednosti novca u slučaju porasta stope inflacije ili devalvacije novca.

Kredit u stranoj valuti isplaćuju se u stranoj valuti i vraćaju se u stranoj valuti. Sadrže valutni rizik za banke, a u određenoj mjeri se može reflektirati i kroz rizik dužnika ukoliko valutni rizik izazove nelikvidnost dužnika i time onemogućiti vraćanje kredita.⁶⁷

⁶⁷ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 163.

3. Krediti prema vrsti kamatne stope

Kamatna stopa može biti unaprijed definirana i fiksna za cijelo vrijeme otplate kredita ili promjenjiva tijekom razdoblja otplate. Visina kamatne stope definira cijenu posuđivanja novca te visinu prihoda banke, a u sebi sadrži vremensku dimenziju novca i kreditni rizik.

S obzirom na vrstu kamatne stope, krediti mogu biti:⁶⁸

- krediti s fiksnom kamatnom stopom,
- krediti s varijabilnom kamatnom stopom,
- krediti s kamatnom stopom po odluci banke.

Krediti s fiksnom kamatnom stopom odobravaju se na kraći vremenski period obično do godine dana i u uvjetima stabilne gospodarske situacije i niske stope inflacije.

Krediti sa varijabilnom kamatnom stopom nemaju fiksnu stopu za cijeli period otplate već je visina kamatne stope vezana za određeni promjenjivi faktor poput stope inflacije ili referentne kamatne stope, i izračunava se za svako referentno razdoblje obično polugodišnje ili godišnje. Varijabilna kamatna stopa može se sastojati od fiksnog i promjenjivog dijela.

Promjena promjenjivog dijela kamatne stope ima utjecaj na promjenu ukupne visine varijabilne kamatne stope te će se iznosi otplate mijenjati na više ili na niže tijekom razdoblja otplate kredita. Krediti s kamatnom stopom po odluci banke su krediti kojima banke politikom kamatne stope nastoje kreirati strukturu kredita kojom će maksimizirati dobit i steći bolju tržišnu poziciju. Tako niskom kamatnom stopom na kredite po tekućem računu banke nastoje privući nove korisnike i zadržati postojeće, dok visokom kamatnom stopom na nedopuštena prekoračenja te dospjele, a nepodmirene obveze po kreditu, stimulira dužnike na redovno plaćanje svojih obveza prema banci.

4. Krediti prema namjeni

Krediti se razlikuju prema namjeni za koju su odobreni. Prema namjeni mogu biti:

- namjenski,
- nenamjenski.

⁶⁸ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 166.

Namjenski krediti su krediti kod kojih je točno određena namjena korištenja i smiju se koristiti isključivo u svrhu za koju su odobreni. U pravilu imaju malo nižu kamatnu stopu u odnosu na nenamjenske kredite. Ovisno o vrsti dobara koja se kreditom financiraju, ovise i traženi instrumenti osiguranja plaćanja kao i rok na koji se odobravaju.

Nenamjenski krediti su oni krediti kod kojih nije određena namjena korištenja, stoga omogućuju korištenje sredstava prema potrebama i željama korisnika kredita. Koriste se za premošćivanje problema s likvidnošću i financiranje investicija. Nenamjenski se krediti u pravilu nude i odobravaju na kraće rokove, dok su namjenski krediti obično vezani uz duže rokove dospijeca.

5. Krediti prema sektorima

Podjela kredita prema sektorima proizlazi iz različitosti pojedinih kategorija korisnika kredita, njihovih potreba za financiranjem te izvora sredstava kojima dokazuju kreditnu sposobnost.

Osnovna sektorsku strukturu čine dvije kategorije korisnika kredita :

- građani,
- pravne osobe.

Građanstvo je dominantna skupina korisnika kredita sa homogenim izvorima prihoda poput plaća, dohotka od samostalnog rada i honorara, te potrebama za financiranjem potrošnje i kupnje trajnih dobara poput automobila ili stana. Obuhvaća fizičke osobe u koje spadaju radno aktivno stanovništvo koje ima otvoren tekući račun u banci i stalna novčana primanja, umirovljenici, studenti te fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost. Brojnost građana onemogućava individualni pristup procjeni kreditne sposobnosti pojedinog zajmoprimca, te se banke izlažu kreditnom riziku.⁶⁹

Stoga pri ocjeni kreditne sposobnosti banke prikupljaju podatke o visini primanja, radnom stažu i postojećim kreditnim obvezama na standardiziranim obrascima te ih uspoređuju sa veličinom traženog kredita, rokom povrata te mogućim instrumentima osiguranja poput hipoteke, police životnog osiguranja ili oročenog depozita.

Pravne osobe obuhvaćaju različite oblike trgovačkih društava, fizičke osobe koje samostalno obavljaju gospodarsku djelatnost te državne institucije i neprofitne organizacije. Unutar svake

⁶⁹ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 170.

kategorije postoji daljnja podjela u cilju boljeg uvida u potrebe i mogućnosti pojedinog subjekta. Tako se poduzeća dijele na mala poduzeća, te srednja i velika poduzeća. Pravne osobe često imaju specifične kreditne potrebe, od financiranja tekuće likvidnosti i nabave obrtnih sredstava do financiranja investicijskih projekata. Pojedina poduzeća nastupaju na inozemnom tržištu te imaju potrebu za kreditiranjem uvoza ili izvoza. Poduzeća unutar iste grane gospodarstva često se razlikuju po svojoj unutarnjoj strukturi, tržišnom udjelu i općenito uspješnosti u poslovanju. Stoga su krediti pravnim osobama brojniji po vrstama te kompleksniji pri procesu odobravanja. Banke individualnim pristupom nastoje prilagoditi kredit potrebama pojedinog korisnika kredita. Kreditnu sposobnost banke ocjenjuju pregledom analitičkih izvješća poduzeća i druge dokumentacije kojom se utvrđuje vrijednost imovine poduzeća i uredno plaćanje obveza.⁷⁰

Pri kreditiranju građana i pravnih osoba postoje namjenski krediti s potporom, kojim države sukladno svojim politikama, davanjem jamstva za kredite, subvencioniranjem kamate na kredite i davanjem bespovratnih sredstava umanjuju trošak financiranja pojedinih kategorija korisnika kredita u cilju stimuliranja potrošnje, zapošljavanja, investiranja, izvoza i ostalih preferiranih segmenata društva.

3.2. Definicija dugoročnog kreditiranja

Iz samog naziva dugoročnog kreditiranja moglo bi se zaključiti da se radi o vrsti bankovnih kredita čija je isključiva karakteristika u roku trajanja odobrenog kredita. Međutim, takav zaključak bi bio pogrešan. Kod dugoročnog kreditiranja ne radi se samo o vrsti kredita odobrenih na dugi rok već o vrsti kredita koja se svojim specifičnostima i funkcijama temeljito odvajaju od kratkoročnog bankovnog kreditiranja.

Dugoročno kreditiranje je vezano za ulaganje novčanih sredstava za financiranje investicija odnosno za proširenu reprodukciju.⁷¹

Dugoročno kreditiranje predstavlja financiranje na rok dulji od 5 godina. Dugoročnim kreditiranjem poduzeća financiraju kupnju imovine s dugim vijekom uporabe ili financiraju veće

⁷⁰ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 178.

⁷¹ Katunarić, A., Banka - principi i praksa bankovnog poslovanja, CIP, Zagreb, 1988., str. 260.

investicijske projekte. Rizik je kod takva financiranja za banku najveći, jer što je razdoblje kredita dulje to je veća mogućnost da kredit neće biti vraćen. Banke nastoje kontrolirati rizik putem kamatne stope (veća kamatna stopa za rizičnije klijente) i pojačanim elementima osiguranja. Kontrola kvalitete dodatnih elemenata osiguranja za banku uzrokuje dodatne troškove i usporava poslovanje.⁷²

U odnosu na ostale vrste bankovnih kredita koje banka odobrava gospodarstvu za potrebe tekuće proizvodnje i prometa, dugoročni bankovni krediti su karakteristični i po svojim posebnim obilježjima od kojih ističemo pored dugog roka vraćanja kredita i slijedeća njegova obilježja:

- veću kamatnu stopu koja treba osigurati rentabilnost ulaganja sredstava u investicije
- drukčije realno pokriće za dani kredit koje se redovito sastoji u zalozi banke na izgrađene objekte, zemljišta i drugu imovinu tražioca kredita
- veći rizik za dani kredit koje se rezultira iz dugog roka kredita u kojem vremenu može doći do raznovrsnih oscilacija kako u vrijednosti danog pokrivača tako i u zastarjelosti samog objekta za koji je odobren dugoročni kredit, što sve zajedno nameće kreditoru veći oprez i stalno praćenje rada poduzeća odnosno pravne i fizičke osobe kojoj je odobren kredit.
- drugačija tehnika odobravanja dugoročnog kredita koja od banke traži da raspolaže posebnim stručnim kadrom koji će biti u stanju da izvrši sve one kvalitetne radnje koje su vezane kako za odobravanje samog dugoročnog kredita, tako i za dugoročno praćenje i amortizaciju odobrenog kredita⁷³.

Bit dugoročnog bankarskog kredita je u posredovanju banaka između klijenata koji ostvarenu štednju ne troše na vlastite realne investicije i klijenata kojima nedostaje financijska potpora za financiranje realnih investicija, pa je zato u obliku kredita pozajmljuju od banaka. Banka u ovom slučaju prenosi kupovnu moć prvih, to jest štedno suficitarnih, na druge, štedno deficitarne klijente, ne utječući kreditnim poslom na postojeću razinu količine novca u optjecaju.

Specifičnost dugoročnog kreditiranja je i u izboru svrhe ulaganja. Prikupljena štednja u financijskom potencijalu banaka ulaže se u financiranje realne aktive, pa je utoliko važno da banka

⁷² Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011., str. 169. i 170.

⁷³ Katunarić, A., Banka - principi i praksa bankovnog poslovanja, CIP, Zagreb, 1988., str. 261. i 262.

unaprijed utvrdi hoće li ta ulaganja biti profitabilna, kvalitetna i rentabilna i hoće li imati sigurnu realizaciju na domaćem i/ili inozemnom tržištu. Da bi se dobio realan odgovor na ova pitanja, potrebno je analizirati predmet investiranja koji se kreditira, očekivanu proizvodnost i rentabilnost proizvodnje i pripadajuće troškove. To su determinirajući čimbenici vraćanja dugoročnog kredita u roku.⁷⁴

3.3. Vrste dugoročnog kreditiranja

Ovisno o načinu odobravanja i svrsi za koju se odobrava dugoročni kredit, dugoročni se krediti mogu razvrstati u dvije osnovne vrste i to:

- hipotekarni krediti
- investicijski krediti

Hipotekarni krediti

Hipotekarni krediti odobravaju se temeljem zaloga nekretnina klijenta koji traži kredit, a visina kredita ovisi o vrijednosti založene nekretnine.⁷⁵

Hipotekarni kredit je tip kredita koji kao element osiguranja ima dugotrajnu imovinu. Pod dugotrajnom imovinom banka smatra : poslovni objekt, stambeni objekt i zemlju. Samo osiguranje se postiže putem uknjižbe (hipoteke) na objekt. Hipotekarni kredit jedan je od najstarijih kreditnih poslova. U početku svoga nastanka predmet zaloga je najčešće bila zemlja. Banke danas u ponudi imaju široku paletu hipotekarnih kredita. Veličina kredita je obično do 70 posto vrijednosti imovine, ali banka, može ponuditi i veću svotu.⁷⁶

Postoje dvije vrste hipotekarnih kredita s obzirom na način otplaćivanja :⁷⁷

- Krediti koji se otplaćuju po isteku ugovorenog roka u cjelokupnom iznosu (fiksna hipoteka)

⁷⁴ Božina L., Novac i bankarstvo, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2008., str. 247. i 248.

⁷⁵ Božina L., Novac i bankarstvo, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2008., str. 248.

⁷⁶ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RRiF, Zagreb, 2011. , str. 170.

⁷⁷ Katunarić, A., Banka - principi i praksa bankovnog poslovanja, CIP, Zagreb, 1988., str. 262.

- Krediti koji se otplaćuju po amortizacijskom planu putem anuiteta koji se izračunava posebnom računskom operacijom i predstavlja jednaki iznos kojim semestralno ili godišnje dužnik otplaćuje banci kamate za iznos duga. Rok vraćanja ovih kredita je od deset do trideset godina.

Potrebno je razlikovati hipotekarni kredit od stambenog kredita. Stambeni kredit se upotrebljava za kupnju stana ili drugoga objekta koji se upotrebljava. Kod stambenoga kredita klijent banke uz pomoć kredita kupuje imovinu. Kod hipotekarnoga kredita klijent banke već je vlasnik imovine i na temelju te imovine, kao elementa osiguranja, dobiva kredit.⁷⁸

Investicijski krediti

Investicijski krediti su krediti koje banka odobrava kako bi poduzeće ostvarilo investicije i na taj način povećalo svoje poslovanje. Ovakav oblik kredita ekonomski je najkorisniji jer je u izravnoj korelaciji s razvojem ekonomije i ekonomskim rastom, ali je za banku najslabiji oblik kreditiranja. Banka ponajprije mora utvrditi je li investicija isplativa, pa ako jest, po kojim uvjetima i kada.⁷⁹

Dok se hipotekarni krediti najčešće odobravaju za stambenu izgradnju i ulaganja u poljoprivredu najčešće individualnim vlasnicima nekretnina, investicijski krediti redovito se odobravaju industrijskim poduzećima ili drugim pravnim i fizičkim osobama za financiranje razvoja industrije i prometa. Ove kredite uglavnom odobravaju velike banke.

Odluke banke o odobravanju investicijskog kredita trebaju se bezuvjetno zasnivati na pred investicijskim analizama, koje trebaju obuhvatiti ne samo razvoj tržišnih faktora već i razvoj nove tehnologije u industrijskom sektoru u kojem se nalazi investicijski objekt koji se kreditira. Praćenje investicijskih kredita od posebnog je značenja za banku. Pojedine investicije traju i nekoliko godina zbog čega često investicije nisu u stanju imati prihode na početku poslovanja tako da banka mora pratiti kako se investicija razvija dok se ne ostvari mogućnost prihoda. Ovisno o izvoru sredstava i uvjetima za dobivanje investicijskih kredita određuje se rok kredita, način otplaćivanja kao i način

⁷⁸ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RriF, Zagreb, 2011., str. 170.

⁷⁹ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RriF, Zagreb, 2011., str. 170.

osiguranja odobrenog kredita. Kod ovog kredita se također može tražiti realno pokriće, naročito ukoliko razvoj poslova zajmotražioca ne pruža sigurnu garanciju da će kredit o roku biti vraćen.⁸⁰

3.4. Prednosti i nedostatci dugoročnog kreditiranja

Poseban značaj za gospodarske subjekte imaju dugoročni krediti koji se koriste radi financiranja dugotrajnih ulaganja u osnovna i stalna obrtna sredstva. Financiranje dugoročnih ulaganja isključivo iz vlastitih izvora često nije moguće ostvariti zbog nedostatnog zadržanog dobitka i amortizacije ili nepovoljnih uvjeta za emisiju dionica.

Prednosti financiranja kreditima su:

- Neophodno je u gospodarskom sustavu mobilizaciju i cirkulaciju slobodnog novca i kapitala, čime se postiže brži razvoj gospodarskih subjekata i gospodarstva. U toj je funkciji dugoročni kredit moćna poluga usmjeravanja i razvoja gospodarstva.
- Vrlo je važna i mobilizatorska funkcija kredita putem koje se slobodna i neiskorištena novčana sredstva raznih ekonomskih subjekata prethodno mobiliziraju i plasiraju onim subjektima kojima su potrebna i koji će postići veće financijske i druge učinke.⁸¹

Nedostatci financiranja kreditima su:

- Pribavljanje novčanih sredstava putem kredita uzrokuje eksplicitne troškove financiranja odnosno novčane odljeve po osnovi plaćanja kamata. Međutim, kredit može uzrokovati i implicitne troškove.
- Prekomjerno korištenje kredita dovodi poduzeće u ovisnost o vjerovnicima
- Velika je slabost financiranja kreditima smanjenje kreditne sposobnosti korisnika kredita.

⁸⁰ Katunarić, A., Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, CIP, Zagreb, 1988., str. 262.

⁸¹ Marković, I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRiF, Zagreb, 2000., str. 168.

- Porast kreditnih (tuđih) izvora financiranja može uzrokovati insolventnost poduzeća, zbog povećanih obveza u svezi plaćanja glavnice i kamata.
- Koncentracija novca u bankama, sustav bezgotovinskog plaćanja i kreditne multiplikacije omogućava bankama da odobravaju kredite iznad iznosa kod njih deponiranih novčanih sredstava. Na taj se način višestruko „ povećavaju “ depozitna sredstva, odnosno ista depozitna sredstva se koriste za više plasmana.

Trošak (cijena) financiranja dugoročnim kreditom u relativnom smislu je kamatna stopa, a u apsolutnom smislu to je kamata koja se plaća kreditoru za korištenje pozajmljenih sredstava. Što je veća kamata, to je veći trošak financiranja dugoročnim kreditom i obratno.⁸²

⁸² Marković, I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRiF, Zagreb, 2000., str. 169. i 171.

4. PROCEDURA ODOBRAVANJA DUGOROČNIH KREDITA – OTP BANKA d.d.

4.1. Opće karakteristike i razvoj OTP banke d.d.

OTP banka je četvrta banka po veličini na hrvatskom bankarskom tržištu, s ukupnom aktivom od 43 milijarde kuna. Preko 2.000 zaposlenika banke putem razgranate mreže od preko 140 poslovnica diljem cijele Hrvatske posluje s više od 600.000 klijenata u sektoru građanstva te u sektoru gospodarstva. Sjedište banke je u Splitu, s dijelom centralnih i poslovnih funkcija u Zadru i Zagrebu, kao i poslovnim centrima u Varaždinu, Puli, Dubrovniku i Osijeku.⁸³

Tablica 1 : Opći podaci o OTP banka d.d.

Naziv	OTP banka Hrvatska dioničko društvo
Sjedište	Domovinskog rata 61, Split
OIB	52508873833
Temeljni kapital	3.993.754.800,00 kn, uplaćen u cijelosti
Predsjednik Uprave	Balázs Békeffy
E - mail	info@otpbanka.hr

Izvor : OTP banka, <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-banka>

OTP Grupa posluje u deset zemalja srednje i istočne Europe:⁸⁴

- Mađarskoj (sjedište), Albaniji, Bugarskoj, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Rumunjskoj, Rusiji, Slovačkoj, Srbiji i Ukrajini.

⁸³ OTP banka, raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-banka> (23.06.2019.)

⁸⁴ OTP banka, raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-grupa> (23.06.2019.)



Slika 6 : OTP banka - logo

Izvor : OTP banka, <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/otp-grupa>

Članice OTP grupe u Hrvatskoj su :

OTP banka Hrvatska d.d.

OTP banka d.d. posluje putem razgranate mreže od 147 poslovnica diljem Hrvatske, a klijentima je na raspolaganju više od 470 bankomata. Svojom ponudom banka osigurava klijentima visoku kvalitetu usluga i širok izbor proizvoda.

OTP Leasing d.d.

OTP Leasing osnovan je 2006. godine od strane Merkantil banke iz Budimpešte koja je specijalizirana za poslove leasinga unutar OTP Grupe i najjača je leasing tvrtka u Mađarskoj. Ova članica grupe nudi usluge operativnog i financijskog leasinga.

OTP Invest d.o.o.

OTP Invest upravlja otvorenim investicijskim fondovima UCITS: OTP MULTI fond, OTP novčani fond, OTP euro novčani fond, OTP uravnoteženi fond, OTP Meridian 20 fond, OTP Indeksni fond te otvorenim alternativnim investicijskim fondom OTP Favorit fond.

OTP Nekretnine d.o.o.

OTP Nekretnine, specijalizirano je trgovačko društvo za poslovanje nekretninama i pokretninama te izrade procjena vrijednosti. U vlasništvu je OTP banke d.d., s kontinuiranim poslovanjem od 2000. godine.

OTP Osiguranje d.d.

Od 1. kolovoza 2017. Splitska banka preuzela je stopostotno vlasništvo nad Soci t  G n rale Osiguranjem,  ime se OTP grupi pridruilo društvo OTP Osiguranje.

OTP Savjetovanje d.o.o.

Društvo OTP Savjetovanje d.o.o.,  lan OTP grupe, specijalizirano je za pripremu projektne dokumentacije za prijavu projekata na natje aje financirane sredstvima iz Europskih strukturnih fondova.

SB Zgrada

SB Zgrada je tvrtka koja je vlasnik i upravlja modernom zgradom u Splitu, u Ulici Domovinskog rata 61, u kojoj je smješteno i sjedište OTP banke.

Kronološka pregled vaanih datuma kroz povijesni razvoj Banke :⁸⁵

1. prosinca 2018.

- OTP banka završila pravni postupak pripajanja Splitske banke.

2. svibnja 2017.

- OTP banka transakcijom završila preuzimanje Splitske banke.

1. prosinca 2014.

- OTP banka završila pravni postupak pripajanja Banco Popolare Croatia.

24. travnja 2014.

- OTP banka transakcijom završila preuzimanje Banco Popolare Croatia.

⁸⁵ Povijesni razvoj OTP banke, raspoloivo na : <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/povijest> (23.06.2019.)

18. travnja 2014.

- Savjet Hrvatske narodne banke odobrio OTP banci stjecanje više od 50 posto udjela u temeljnom kapitalu Banco Popolare Croatia.

31. siječnja 2014.

- Potpisan ugovor kojim je OTP banka Hrvatska stekla 98,37 posto udjela u Banco Popolare Croatia.

10. ožujka 2005.

- Završetak postupka preuzimanja Nove banke od strane OTP banke.

9. veljače 2005.

- Savjet Hrvatske narodne banke odobrio je mađarskoj OTP banci zahtjev za preuzimanje većinskog vlasničkog udjela u Novoj banci.

7. prosinca 2004.

- Nakon što je nekoliko uglednih bankarskih grupacija iskazalo interes za kupnju Nove banke, većinski vlasnici banke prihvatili su ponudu koju je predala OTP Bank Rt. sa sjedištem u Budimpešti ocijenivši je najpovoljnijom.

1. listopada 2004.

- Provedeno pravno i tehničko spajanje Nove i Dubrovačke banke.

8. rujna 2004.

- Savjet Hrvatske narodne banke dao prethodnu suglasnost Novoj banci za pripajanje Dubrovačke banke.

31. kolovoza 2004.

- Sjedište Nove banke preseljeno u Zadar.

1. svibnja 2004.

- Završen proces informatičke integracije Nove banke

15. ožujka 2004.

- Nova i Dubrovačka banka sklopile Ugovor o pripajanju Dubrovačke banke Novoj banci.

28. lipnja 2002.

- Nakon što su na Glavnim skupštinama Dalmatinske, Istarske i Sisačke banke donesene odluke o spajanju u Novu banku, Nova banka d.d. registrirana je na Trgovačkom sudu u Zagrebu, čime je okončan pravni postupak spajanja Dalmatinske, Istarske i Sisačke banke. Banka nastavlja poslovati na tri informatičke platforme (Zadar, Pula, Sisak)

25. ožujka 2002.

- Temeljni kapital Dubrovačke banke povećan za 37 milijuna kuna izdavanjem 300 tisuća dionica nominalne vrijednosti od 100 kuna po dionici.

22. ožujka 2002.

- Temeljni kapital Dalmatinske banke povećan za 200 milijuna kuna izdavanjem 555 tisuća novih dionica nominalne vrijednosti od 200 kuna. U iznosu od 200 milijuna kuna, 89 milijuna kuna su premija na dionice.

4. veljače 2002.

- Dalmatinska banka potpisala ugovor o akviziciji 100 posto dionica Dubrovačke banke za 24 milijuna eura (i osam milijuna dokapitalizacije).

4. siječnja 2002.

- Dalmatinska banka (CCL) preuzima Sisačku banku - postaje vlasnikom 84 posto dionica Sisačke banke.

27. prosinca 2000.

- Dalmatinska banka postaje vlasnikom 87 posto dionica Istarske banke.

1965. godine

- Osnovana Splitska banka

1957. godine

- Osnovana Dalmatinska banka

1957. godine

- Osnovana Sisačka banka

1956. godine

- Osnovana Istarska banka

1955. godine

- Osnovana Dubrovačka banka

Izjava o misiji OTP banke :

„ Mi smo nacionalno jaka, regionalno snažno prisutna financijska grupa. Pripadamo najbrže rastućoj financijskoj grupi u Srednjoj i Istočnoj Europi. Našim financijskim proizvodima i uslugama odgovorno i pouzdano podržavamo klijente u ostvarenju njihovih planova. Objedinjujemo bankarske usluge s uslugama leasinga, investicijskih fondova i osiguranja. Usmjereni smo na budućnost, stalno ulažemo u tehnološki razvoj, otvoreni smo novim idejama.

Usredotočeni smo na izvrsnost – konačni cilj svega što radimo je ostvariti zadovoljstvo i povjerenje naših klijenata. Odgovornim poslovanjem i partnerskim odnosom zajedno s našim dionicima stvaramo bolju budućnost. ”⁸⁶

Izjava o viziji OTP banke :

„ Želimo biti neizostavni partner našim klijentima u ostvarivanju životnih planova i poslovnog razvoja. Razumijemo da su naši klijenti raznoliki, da imaju različite navike i potrebe. U digitalnom društvu stalno smo im dostupni. U svijetu brzog razvoja tehnoloških rješenja, prepoznati smo po inovativnosti, društvenoj odgovornosti, individualnom pristupu klijentima te našem doprinosu

⁸⁶ Misija OTP banke, raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/misija-vizija> (22.06.2019.)

ekonomskom i društvenom razvoju zajednicama u kojima živimo i radimo. Prepoznati smo kao poželjan poslodavac koji kultivira osobni razvoj i timski ugodnu radnu okolinu.

Pouzdan smo i odgovoran partner našim klijentima, zaposlenicima, vlasnicima i zajednicama u izgradnji njihove održive budućnosti. »⁸⁷

Naglašene vrijednosti OTP banke su:⁸⁸

1. Izvrsnost

Izvrsnost kao vrijednost počiva na našim znanjima i iskustvu, ali i predanosti stalnom razvoju i napredovanju. Usmjerenost je na pružanje vrhunske kvalitete našim klijentima, izgradnju profesionalnih odnosa. Za razvoj i napredak potrebna nam je i usmjerenost na budućnost i inovativnost. Izvrsnost uvijek postižemo u suradnji s drugima, prije svega našim kolegicama i kolegama iz grupe, našim klijentima i drugim partnerima. Oni nas potiču da uvijek nastojimo biti bolji i potpuno predani tome da budemo prepoznati kao najpoželjniji partner. Da bismo bili izvrsni važno je stalno ulagati u sebe, ali i pažljivo slušati što nam kažu naši klijenti, prepoznati njihove potrebe i želje i osigurati im prvoklasnu uslugu.

2. Odgovornost

Odgovornost je vrlo složena vrijednost, jer opisuje naš način rada, naš osjećaj prema drugima, obogaćuje svrhu našeg poslovanja i vrlo jasno određuje našu predanost dugoročnoj održivosti. Odgovornost je istovremeno usmjerena na razvoj korporativne kulture i na stvaranje i održavanje naših vanjskih odnosa. Ona govori o našoj predanosti da svojim utjecajima na ekonomiju, društvo i okoliš upravljamo na način koji izaziva poštovanje naših dionika i time stvara povjerenje.

Odgovornost u financijskoj industriji postaje sve važnija, jer znači i potrebu stalne edukacije klijenata te suradnje s njima. Odgovorno ponašanje se očituje u svim ključnim segmentima našeg

⁸⁷ Vizija OTP banke, raspoloživo na: <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/misija-vizija> (22.06.2019.)

⁸⁸ Vrijednosti OTP banke, raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama/vrijednosti-otp-banke> (14.06.2019.)

rada: na tržištu, prema vlasniku, klijentima, u radnoj okolini i u zajednicama u kojima poslujemo i kojima doprinosimo.

3. Pouzdanost

Pouzdanost je iznimno važna u bankarskom i financijskom sektoru. Ona znači brigu za zdravo upravljanje depozitima naših klijenata, njihovo povjerenje u sigurnost i pouzdanost savjeta koje mogu dobiti za svoje upravljanje financijama. Pouzdanost podrazumijeva stalnu dostupnost i stabilnost usluga i proizvoda, kao i raspoloživost. Ona znači i ulaganje u tehnološku opremljenost, razvoj, široku nacionalnu dostupnost, kao i snagu koja jamči povjerenje. Pouzdanost uključuje i stalnu spremnost na promjene uvjetovane razvojem i trendovima okoline, a da smo pritom uvijek spremni ponuditi najvišu kvalitetu usluga i proizvoda. Ona podrazumijeva partnerski stav prema klijentima i drugim dionicima, osigurava nam dugoročnu stabilnost i mogućnost razvoja.

4. Timski duh

Timski duh je unutarnja vrijednost koja povezuje naše tri ostale vrijednosti. Na njoj temeljimo način našeg rada. Podrazumijeva praksu otvorenih vrata i dvosmjernu komunikaciju, pravodobno dijeljenje informacija sa suradnicima i njihovo uključivanje, prihvaćanje da svaki zaposlenik ima svoju vrijednu ulogu u ostvarenju rezultata, prijateljski stav i ljubaznost prema kolegicama i kolegama, osjećaj pripadnosti i zajedništva, usmjerenje na ostvarenje zajedničkih ciljeva. U vanjskoj izgradnji odnosa, timski duh znači partnerski odnos sa svim važnim dionicima: našim klijentima, poslovnim partnerima, vlasnicima, predstavnicima državnih tijela, lokalnim zajednicama i drugima.

4.2. Kreditno poslovanje Banke⁸⁹

OTP banka posluje sa sektorom građanstva, malim poduzećima i obrtnicima te srednjim i velikim poduzećima. Banka svojim klijentima nudi veliku paletu usluga kreditiranja. U nastavku ćemo ukratko predstaviti sve vrste kredita prema različitim sektorima koje Banka nudi svojim klijentima. Naglasak ovog rada jesu dugoročni krediti za mala i velika poduzeća.

Kreditni za građane

Sektor građanstva ima na raspolaganju sljedeće kredite: gotovinske kredite u eurima i kunama s fiksnom i varijabilnom kamatnom stopom, gotovinske kredite za umirovljenike, pomorce te studente. Uvjeti i procedure se razlikuju pojedinačno od kredita do kredita.

Isto tako, građanima su dostupni stambeni krediti u eurima i kunama s fiksnom i promjenjivom kamatnom stopom te različitim rokom otplate, zatim stambeni kredit za pomorce te stambeni kredit POS+.

Ostali krediti koji su dostupni sektoru stanovništva su : auto krediti, krediti za individualne iznajmljivače u turizmu, lombardni kredit te krediti za individualne iznajmljivače Zadarske županije.

Kreditni namijenjeni za mala poduzeća i obrtnike

OTP banka je razvila široki asortiman usluga u području financiranja poslovanja malih poduzeća i obrtnika. Razlikujemo podjelu na dugoročne i kratkoročne kredite te prema kreditnoj liniji HBOR-a.

Kratkoročni krediti

1. Minus po računu poslovnog subjekta

Najbolji je način za usklađivanje prihoda i rashoda na poslovnom računu. Mogući iznos dozvoljenog minusa ovisi o kreditnoj sposobnosti poslovnog subjekta. Ne mora se koristiti cijeli iznos odobrenog minusa već onaj iznos koji je potreban. Kamata se plaća samo na iskorišteni dio odobrenog minusa, a ne na ukupni iznos koji je odobren. Otplata Minusa po računu poslovnog

⁸⁹ OTP banka, raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/hr> (28.06.2019.)

subjekta vrši se iz tekućeg poslovanja, a najkasnije do ugovorenog roka korištenja. Rok otplate ovog kredita je do 12. mjeseci.

2. Kredit za obrtna sredstva

Kredit za obrtna sredstva odobrava se za potrebe kao što su tekuća plaćanja, nabavka materijala i sirovina koje se koriste za ulaganja u proizvodnju. Rok povrata kredita je do 1 godine, a dinamika otplate ugovara se s klijentom (mjesečno, tromjesečno, polugodišnje...). Iznos kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta.

3. Revolving kredit

Za revolving kredit se ugovara gornji limit i rok trajanja okvirnog kredita. Kredit se može odobriti uz rok otplate do najviše 12 mjeseci. Iznos kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta. Namjena ovog kredita je financiranje obrtnih potreba.

4. Kredit uz depozit kao kolateral

Kredit uz depozit kao kolateral ili lombardni kredit je jedan od najbržih načina dolaska do potrebnih sredstava. Osnovni uvjet odobravanja kredita je potpuno osiguranje depozitom traženog iznosa kredita. Odobrava se kao kratkoročni ili dugoročni kredit. Kratkoročni kredit se otplaćuje u mjesečnim ili tromjesečnim obrocima do maksimalno 12 mjeseci. Kredit se može koristiti nenamjenski na žiro račun korisnika kredita te namjenski na račun dobavljača po ispostavljenim računima/ fakturama.

5. Kratkoročni turistički kredit

Ovaj kredit se koristi za pripremanje turističke sezone s mogućnošću različitih namjena. Kratkoročni turistički kredit namijenjen je nabavci sitnog inventara opreme i usluga, tekućem održavanju interijera i eksterijera te opskrbi potrošnom robom (npr. hrana, piće), potrebnim za pripremu turističke sezone. Rok otplate ovog kredita je do 12 mjeseci. Kredit se otplaćuje u mjesečnim ili tromjesečnim anuitetima ili u dvije jednake rate 01. listopada i 01. studenog.

6. Agro kredit temeljem ostvarenih prava na potporu u poljoprivredi

Agro kredit temeljem ostvarenih prava na potporu u poljoprivredi je izvrsna prilika klijentima da mogu financijski premostiti period od predavanja zahtjeva do dobivanja državnih poticaja.

Korisnici ovih kredita su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti ili poduzeća koja obavljaju neku od poljoprivrednih djelatnosti i korisnici su državnih poticaja u poljoprivredi. Kredit se koristi za održavanje tekuće likvidnosti, a cijeli iznos kredita isplaćuje se na žiro račun korisnika. Maksimalni rok otplate kredita je do 30 mjeseci.

7. Kredit za poljoprivrednu proizvodnju

Namjena ovog kredita je za jesensku i proljetnu sjetvu, za uzgoj stoke, za proizvodnju mlijeka, za otkup maslina i grožđa te za ostalu poljoprivrednu proizvodnju. Rok otplate je do 12. mjeseci. Iznos ovog kredita je od 10.000,00 kn (ovisno o poljoprivrednoj kulturi).

Dugoročni krediti

1. Dugoročni turistički kredit

Za pripremu turističke sezone i pružanje kvalitetne usluge nude dugoročni turistički kredit s mogućnošću različitih namjena - kupnje, adaptacije, uređenja i opremanja turističkih smještajnih kapaciteta do 50.000 eura te nabava opreme ili pojedinih dijelova opreme, u funkciji turizma do 50.000 eura. Rok otplate ovog kredita je od 1 do 15 godina. Sama otplata kredita može biti mjesečna, tromjesečna ili polugodišnja.

2. Kredit za kupnju poljoprivredne mehanizacije

OTP banka u ponudi ima posebne kreditne linije za kupnju nove ili rabljene poljoprivredne mehanizacije. Iznos ovog kredita je od 2.000 eura te mu je rok otplate od 1 do 7 godina (do 10 godina za kredite od 40.000 eura). Namjena kredita je kupovina nove poljoprivredne mehanizacije (traktori, strojevi i dr.).

3. Kredit za kupnju poljoprivrednog zemljišta

Ovaj kredit, kao što mu i sam naziv govori, služi za kupnju poljoprivrednog zemljišta. Iznos odobrenog kredita se kreće u rasponu od 5.000 do 150.000 eura. Rok otplate kredita je od 1 do 10 godina.

4. Investicijski kredit

Odobravaju se za investicijska ulaganja, a visina kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti pravne osobe. Rok povrata je od 1 do 10 godina uz grace period do 12 mjeseci, a dinamika otplate ugovara se s klijentom (mjesečno, tromjesečno, polugodišnje...).

Kreditni se odobravaju za:

- nabavka strojeva, opreme i alata
- kupnja, izgradnja, preuređenje ili proširenje poslovnog prostora
- kupnja zemljišta
- proširenje osnovnog stada ili jata
- podizanje dugogodišnjih nasada
- refinanciranje postojećih kredita u OTP banci ili drugim bankama (uz uvjet da po kreditima koji se refinanciraju nema dospjelog duga)

Linija HBOR-a

OTP banka sudjeluje u kratkoročnim i dugoročnim kreditnim linijama HBOR-a, i to kroz sljedeće programe:

- Program kreditiranja razvitka gospodarskih djelatnosti
- Program kreditiranja financijskog restrukturiranja gospodarskih subjekata
- Program kreditiranja obnove i razvitka komunalne infrastrukture
- Program kreditiranja potpore turističkom sektoru
- Program kreditiranja poticanja malog gospodarstva na područjima posebne državne skrbi
- Program kreditiranja poticanja razvitka malog i srednjeg privatnog poduzetništva
- Program kreditiranja pripreme roba za izvoz i izvoza roba
- Program kreditiranja razvitka otoka
- Program kreditiranja za poticanje utemeljenja malog poduzetništva

- Program poticajnih mjera za samozapošljavanja i razvoj malog obiteljskog poduzetništva u turizmu "Poticaj za uspjeh"

OTP Leasing

OTP Leasing osnovan je 2006. godine od strane Merkantil banke iz Budimpešte koja je specijalizirana za poslove leasinga unutar OTP Grupe i najjača je leasing tvrtka u Mađarskoj.

Leasing je moderan način financiranja objekata leasinga kroz dugoročni najam, putem operativnog i financijskog leasinga. Po isteku najma, primatelj leasinga može postati vlasnikom, nastaviti najam, zamijeniti ili vratiti leasing objekt davatelju leasinga.

Iz ponude OTP Leasinga izdvaja se:

- operativni ili financijski leasing za financiranje nabave osobnih vozila, lakih dostavnih vozila, gospodarskih vozila, građevinskih i radnih strojeva, poljoprivredne mehanizacije, medicinske i stomatološke opreme i ostalih strojeva i opreme
- financiranje se odobrava na rok do 5 godina / 7 godina (ovisno o objektu leasinga), uz standardno učešće od 20%
- svi uvjeti su podložni dogovoru i ovise o željama i mogućnostima klijenta, kao i o vrsti vozila ili opreme za koju je zainteresiran

Kratkoročni krediti za srednja i velika poduzeća su :

1. Minus po računu poslovnog subjekta

Mogući iznos dozvoljenog minusa ovisi o kreditnoj sposobnosti poslovnog subjekta. Rok korištenja Minusa po računu poslovnog subjekta je od 1 do 12 mjeseci. Ne mora se koristiti cijeli iznos odobrenog minusa već onaj iznos koji je klijentu potreban. Kamata se plaća samo na iskorišteni dio odobrenog minusa, a ne na ukupni iznos koji je odobren. Otplata Minusa po računu poslovnog subjekta vrši se iz tekućeg poslovanja, a najkasnije do ugovorenog roka korištenja.

2. Okvirni kratkoročni krediti

Ugovara se gornji limit i rok trajanja okvirnog kredita. Korištenje kredita je sukcesivno, u okviru raspoloživih sredstava Banke. Redovna kamata obračunava se mjesečno na saldo duga i po dospijeću kredita.

3. Krediti za obrtna sredstva

Namjena kratkoročnih kredita ulaganje je u obrtna sredstva. Rok povrata kredita je do 1 godine, a dinamika otplate ugovara se s klijentom (mjesečno, tromjesečno, polugodišnje...). Iznos kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti klijenta.

4. Devizni krediti

Devizni krediti odobravaju se domaćim pravnim osobama radi plaćanja u inozemstvo i radi polaganja na devizne račune. Krediti se odobravaju u EUR, USD i CHF. Rok povrata kredita je do 1 godine, a dinamika otplate ugovara se s klijentom (mjesečno, tromjesečno, polugodišnje...).

5. Krediti uz depozit kao kolateral

Glavna značajka ove vrste kredita je da je to jedan od najbržih načina dolaska do potrebnih sredstava. Osnovni uvjet odobravanja kredita je potpuno osiguranje depozitom traženog iznosa kredita. Rok povrata kredita je do 1 godine.

Dugoročni krediti za srednja i velika poduzeća su :

1. Investicijski krediti

Odobravaju se za investicijska ulaganja, a visina kredita ovisi o kreditnoj sposobnosti pravne osobe. Rok povrata je od 1 do 10 godina uz grace period do 12 mjeseci, a dinamika otplate ugovara se s klijentom (mjesečno, tromjesečno, polugodišnje...).

2. Kreditiranje izgradnje stambenih i poslovnih prostora radi daljnje prodaje

Kredit se odobravaju za izgradnju stambenih i poslovnih prostora namijenjenih isključivo daljnjoj prodaji. Rok otplate je do 3 godine. Kredit se koristi po fazama. Sredstva se puštaju u korištenje investitoru na temelju ovjerenih građevinskih situacija i izvršene procjene vrijednosti izgrađenog dijela objekta.

3. Dugoročni devizni krediti

Namjena dugoročnih deviznih kredita predviđena je Zakonom. Sredstva se mogu koristiti za plaćanje u inozemstvo, uvoz opreme, alata, repromaterijala, robe široke potrošnje te u druge slične svrhe. Rok otplate je do 7 godina, sukladno odluci Banke može se odobriti i na duži rok. Krediti se odobravaju u EUR i USD, a prema potrebi i u drugim valutama.

Projektno financiranje

Od 1997. godine OTP Grupa je uključena u nekoliko prestižnih poslova projektnog financiranja u središnjoj i istočnoj Europi.

OTP Grupa je usredotočena na projektno financiranje i akvizicije u području nekretnina, infrastrukture, energije, nafte i plina. Osim tradicionalnih poslova projektnog financiranja, OTP Grupa je sudjelovala u nekoliko projekata javno-privatnog partnerstva (JPP).

OTP tim za projektno financiranje je postigao duboko razumijevanje sindiciranih i međunarodnih struktura financiranja, što osigurava stručnost za sudjelovanje u financiranju složenih poslova, kao i za njihovo dogovaranje.

Linija HBOR-a za srednja i velika poduzeća

OTP banka sudjeluje u kratkoročnim i dugoročnim kreditnim linijama HBOR-a, i to kroz sljedeće programe:

- Program kreditiranja razvitka gospodarskih djelatnosti
- Program kreditiranja financijskog restrukturiranja gospodarskih subjekata
- Program kreditiranja obnove i razvitka komunalne infrastrukture
- Program kreditiranja potpore turističkom sektoru
- Program kreditiranja poticanja malog gospodarstva na područjima posebne državne skrbi
- Program kreditiranja poticanja razvitka malog i srednjeg privatnog poduzetništva

- Program kreditiranja pripreme roba za izvoz i izvoza roba
- Program kreditiranja razvitka otoka
- Program kreditiranja za poticanje utemeljenja malog poduzetništva
- Program poticajnih mjera za samozapošljavanja i razvoj malog obiteljskog poduzetništva u turizmu "Poticaj za uspjeh"

4.3. Procedura odobravanja dugoročnih kredita

Svaka pojedina banka ima vlastite procedure i postupke pomoću kojih odlučuje o kreditiranju i ocjenjivanju kreditne sposobnosti. Zajednička je karakteristika svih tih procedura i postupaka potreba što bližeg određivanja sposobnosti pojedinog klijenta kako bi banka izbjegla mogućnost gubitka uloženog novca.

Kako bi banka osigurala vraćanje kredita, poseže za rigoroznom politikom kod odabira klijenata i uvjeta koji su potrebni kako bi mogla odobriti traženi kredit. U procesu odobravanja kredita vrlo je važno naglasiti odnos rizika i neizvjesnosti za banku. Kada klijent dođe u banku i zatraži kredit, banka ne može znati hoće li taj kredit biti vraćen ili ne. Banka tada ima posla s neizvjesnošću jer ne može točno izračunati koja je vjerojatnost povrata kredita koji će plasirati klijentu.

U drugom i trećem dijelu rada definirane su najbitnije teoretske stavke koje malim i velikim poduzećima trebaju biti poznate tijekom upuštanja u samu proceduru traženja kredita.

Na početku ovog istraživanja postavljeno je ukupno sedam istraživačkih pitanja na koje ovaj rad treba dati odgovor. Na neka pitanja odgovor je dan samostalno primjenom metode desk istraživanja. Za ostala pitanja, korištena je metoda intervjua koji se proveo s voditeljem tima Split i obala OTP banke d.d., iz poslovnice Split.⁹⁰ Na ovaj način došlo se do svih informacija iz prve ruke vezano za navedeno istraživanje.

Na prvo istraživačko pitanje (**Koje sve oblike kreditiranja OTP banka omogućuje?**) odgovor je dobiven u prethodnom poglavlju, samostalno uz korištenje web stranice same Banke.

⁹⁰ Intervjuiran je J.G. , voditelj tima Split i obala, Poslovni centar srednja Dalmacija, Split, OTP banka d.d.

Pitanja koja slijede odgovorena su temeljem intervjua s nadležnim zaposlenikom Banke.

Drugo istraživačko pitanje, postavljeno na početku ovog rada, glasi:

Koliko je komplicirana procedura odobravanja dugoročnog kredita stanovništvu te tvrtkama?

Odgovor na ovo pitanje dobiven je metodom intervjua. Procedura je puno jednostavnija kod odobravanja dugoročnog kredita stanovništvu, nego tvrtkama. Postoje određene procedure koje se razlikuju za stanovništvo i tvrtke. Isto tako, potrebna je puno manja dokumentacija za plasman kredita stanovništvu naspram tvrtkama.

Stanovništvo treba ispuniti obrazac u kojem se nalaze sljedeći podaci:⁹¹

ime i prezime, OIB, broj identifikacijske isprave, mjesto izdavanja identifikacijske isprave, mjesto i datum rođenja, spol, ulica i kućni broj, poštanski broj, mjesto, općina/grad, županija, koliko dugo stanujete na navedenoj adresi, telefon kod kuće, na poslu, broj mobilnog telefona, bračno stanje, broj članova kućanstva, broj uzdržavane djece, broj ostalih uzdržavanih osoba, stanovanje, vaša stručna sprema, zvanje, status zaposlenja, naziv poslodavca, vaš poslodavac, ukupno trajanje vašeg zaposlenja, koliko ste dugo zaposleni bez prekida radnog odnosa, koliko ste dugo zaposleni kod sadašnjeg poslodavca, zaposleni ste na, broj poslodavaca u posljednjih 36 mjeseci, iznos prosječne neto plaće/mirovine za protekla 3 mjeseca, dodatni mjesečni prihod, dodatni mjesečni prihod (iznos), kreditne kartice, mjesečni prihod ostalih članova kućanstva, postojeće obveze po kreditima podnositelja Zahtjeva – ukupan iznos mjesečnih obveza, mjesečni troškovi kućanstva, vrste nekretnine u vlasništvu, namjena nekretnine u vlasništvu, automobil 1, podaci o ostalim sudionicima u kreditu, Banka prikuplja i obrađuje kao obvezne podatke u svrhu identifikacije odnosno radi procjene kreditne sposobnosti klijenta u svrhu izvršenja ugovora o kreditu te poduzimanja ostalih radnji povezanih sa sklapanjem ugovora i ispunjenjem ugovornih obveza, praćenje urednosti kreditnog plasmana, prisilne naplate plasmana u slučaju neurednosti kreditnog odnosa, kao i eventualne prodaje neurednog kreditnog plasmana, a sve sukladno sljedećim pravnim osnovama: Zakonu o kreditnim institucijama, Zakonu o potrošačkom kreditiranju, Zakonu o

⁹¹Zahtjev za kredit, raspoloživo na : https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/pristupnice/krediti_zahhtjev_za_kredit_0.pdf (03.07.2019.)

stambenom potrošačkom kreditiranju, Ovršnom zakonu, Zakonu o zemljišnim knjigama. Posljedica uskrate davanja predmetnih podataka jest nemogućnost uspostave poslovnog odnosa.⁹²

Potrebna dokumentacija za odobravanje dugoročnog kredita tvrtkama obuhvaća :

1. Zahtjev za plasman (dostupan u svim poslovnicama ili na internet stranicama Banke)

2. Statusnu dokumentaciju

Trgovačka društva:

- rješenje Suda o usklađenju sa Zakonom o trgovačkim društvima
- statut društva ili akt o osnivanju (samo za klijente koji se prvi put javljaju u Banku)
- obavijest o razvrstavanju
- potpisni karton
- izjave o povezanosti

Obrtnici:

- rješenje o upisu u obrtni registar
- obrtnica
- potpisni karton
- izjave o povezanosti

3. Financijska dokumentacija

Trgovačka društva:

- BON 2, ne stariji od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva
- novčani tijek
- potvrda Porezne uprave o podmirenim porezima i doprinosima, ne starija od mjesec dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva
- HROK izvješće, ne starije od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva, za trgovačko društvo i vlasnika fizičku osobu

⁹²Informacije za prikupljanje podataka, raspoloživo na : https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/pristupnice/informacije_o_prikupljanju_podataka_za_kredite.pdf (03.07.2019.)

- financijska izvješća (bilanca i račun dobiti i gubitka) za posljednje tri godine - ovjerena od Porezne uprave, kao i privremeno financijsko izvješće izrađeno, ovjereno te dostavljeno od strane klijenta, sa specifikacijom pojedinih stavki u bilanci i računu dobiti i gubitka, i to:

Dugotrajna imovina:

- nematerijalna imovina
- materijalna imovina
- financijska imovina

Kratkotrajna imovina:

- zalihe (starosna struktura, kvaliteta cijena)
- potraživanja od kupaca (specifikacija – navesti najveće kupce i iznose sa starosnom strukturom, osiguranje naplate, uvjet plaćanja)
- financijska imovina (specifikacija)

Dugoročne obveze:

- obveze prema dobavljačima (specifikacija – navesti najveće dobavljače i iznose sa starosnom strukturom)
- obveze prema financijskim institucijama (kreditor, iznos, kamatne stope)

Kratkoročne obveze:

- obveze prema dobavljačima (specifikacija – navesti najveće dobavljače i iznose)
- obveze prema financijskim institucijama (kreditor, iznos, kamatne stope)

Obrtnici:

- rješenje Porezne uprave za posljednje dvije godine
- prijava poreza za prethodnu godinu

- presliku zadnje strane primitaka i izdataka za posljednje dvije godine i za posljednji kvartal
- popis dugotrajne imovine na dan 31.12. prethodne godine

BON 2 , ne stariji od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva

- izjava o kreditnom zaduženju kod drugih banaka
- opisno o poslovanju obrta
- potvrda Porezne uprave o podmirenim porezima i doprinosima, ne starija od mjesec dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva
- obveze prema dobavljačima (specifikacija – navesti najveće dobavljače i iznose)
- obveze prema financijskim institucijama (kreditor, iznos, kamatne stope)
- potraživanja od kupaca (specifikacija – navesti najveće kupce i iznose sa starosnom strukturom, osiguranje naplate, uvjet plaćanja)
- HROK izvješće, ne starije od 10 dana u odnosu na datum zaprimanja zahtjeva, za obrt i vlasnika fizičku osobu

4. Ostala dokumentacija na zahtjev Banke

Treće istraživačko pitanje glasi :

Koje uvjete treba ispuniti velika kompanija za odobravanje dugoročnog kredita u OTP banci?

Glede ovog pitanja utvrđeno je da su uvjeti jasno vidljivi i poznati svim potencijalnim tvrtkama koje žele dugoročni kredit. Bitna stavka jest da kompanija treba biti likvidna, treba imati jasan poslovni plan koji će generirati dodatne prihode i tako podizati vrijednost same tvrtke. Valja istaknuti da poslovanje kompanije treba biti profitabilno, trebaju imati uredna plaćanja te je potrebno da bonitet poduzeća bude uredan. Isto tako, činjenica je da tvrtke koje su postojeći klijenti Banke imaju puno bolje uvjete kreditiranja od novih klijenata.

Četvrto istraživačko pitanje glasi :

Koliki je omjer odobrenih dugoročnih kredita malim naspram velikih tvrtki ?

S obzirom na brojnost velikih tvrtki koje su u puno manjem broju naspram malih tvrtki i obrta ne može se precizno odgovoriti na ovo pitanje.

Volumenski omjer odobrenih dugoročnih kredita je na strani velikih tvrtki, ali kada se gleda pojedinačno 4 : 1 , imaju puno kredita manjim tvrtkama, jer imaju otprilike omjer 12000 klijenata malih naspram 300 velikih tvrtki, konkretno u regiji Dalmacija.

Peto istraživačko pitanje glasi :

Je li stanovništvo preferira uzimanje dugoročnih kredita u eurima ili nekoj drugoj valuti ?

Stanovništvo, kao što se moglo očekivati, preferira uzimanje dugoročnih kredita u eurima. Trenutno su najpopularniji krediti u eurima. U zadnje vrijeme zabilježeno je porast uzimanja kredita u kunama, ali ništa značajnije.

Šesto istraživačko pitanje glasi :

Koje su okolnosti zbog kojih OTP banka može odbiti kreditiranje nekoj velikoj kompaniji ?

OTP banka može odbiti kreditiranje nekoj velikoj kompaniji ako kompanija nije dostavila svu potrebnu i traženu dokumentaciju, ako je neuredan platiša, ako nema pokriće duga te isto tako ako ima loše financijske pokazatelje.

Međutim, kreditiranje može biti upitno ako klijent nije previše uspješan u trenutnoj djelatnosti. Nadalje, dobivena je zanimljiva informacija da i poslovni odnos s potencijalnim korisnikom kredita može biti (ili ne biti) otegotna okolnost. Naime, Banka je sklona malo „zažmiriti“ , kada je u pitanju njen dugoročni klijent.

Sedmo istraživačko pitanje :

Kakve su mogućnosti za reprogramiranje kredita u OTP banci ?

Mogućnost za reprogramiranje je vrlo teška. Naime, reprogram bilo kojeg kredita nije u interesu Banke, jer se isti povezuje s neuspjehom kreditnog referenta u ispravnoj procjeni klijenta.

Npr. klijent ugovori kredit na 10 g i dođe nakon 3 g i kaže „ meni treba još 3 godine” , u tim situacijama vrlo teško im se izlazi ususret, odnosno izlazi se ususret u onom trenutku kad ne plaća svoje obveze prema Banci, onda dođe u odjel prisilne naplate i nastali problem se pokušava riješiti kroz neki dogovor. U nekom drugom obliku , reprogramiranje kredita trenutno je vrlo teško.

Nadalje, kroz sami intervju sa zaposlenikom dani su odgovori na istraživačka pitanja te su dobivene još neke informacije o samom poslovanju Banke.

Dobivena je informacija da je trenutna stopa povrata plasmana dugoročnih kredita oko 90 %, što je značajna razlika u odnosu na prošla vremenska razdoblja gdje je postotak iznosio negdje oko 60%. Klijenti su svjesniji nego prije potencijalnih kazni, upozorava ih se na sve detalje, sami krediti se rigoroznije odobravaju.

Isto tako, Banka je prošla kroz najveće financijsko spajanje u povijesti Hrvatske. Kroz intervju se saznalo da sama integracija još traje te bi se trebalo sve stabilizirati i dovršiti do kraja 2019. godine. Istaknuto je da su svi podaci o računima i klijentima uspješno migrirani. Kroz trajanje samog procesa pripajanja došlo je do privlačenja klijenata od strane drugih banaka. Nije došlo do velikog i značajnijeg odljeva klijenata u druge banke. Sami uvjeti kreditiranja su se nakon pripajanja Splitske banke OTP banci promijenili. Smanjile su se kamatne stope, odobravanje kredita postalo je manje zahtjevno za nekih 30 – tak %, te je sama politika odobravanja kredita postala labilnija. U prošlim razdobljima se puno više dokumentacije tražilo te je vremenski sami proces odobrenja kredita bio znatno duži.

5. ZAKLJUČAK

Svaka pojedina banka ima vlastite procedure i postupke pomoću kojih odlučuje o kreditiranju i ocjenjivanju kreditne sposobnosti. Zajednička je karakteristika svih tih procedura i postupaka potreba što bližeg određivanja sposobnosti pojedinog klijenta kako bi banka izbjegla mogućnost gubitka uloženog novca.

S obzirom na to da to nije nimalo lako ostvariv cilj, banka koja se drži profesionalnih načela primjerenih financijskim institucijama treba ustrajati na formaliziranju procedure donošenja kreditnih odluka. Utvrđivanje kreditne sposobnosti i spremnosti klijenta da vraća kredit ugovorenom dinamikom zahtijeva ozbiljan pristup, odgovarajuću osposobljenost, znanje i vještinu kreditnih referenata i analitičara, ali i kreditnih menadžera.

Kredit je plasman sredstava banke klijentu po definiranim uvjetima: trajanju, kamatnoj stopi, naknadi, valuti i elementima osiguranja. Banke za kredit mogu naplaćivati naknadu koja se većinom sastoji od raznih elemenata. Najčešća je naknada za obradu kredita ona koja je izražena u postotku ukupne svote kredita. Kamatna stopa kao cijena kredita koju klijent plaća banci skupa s naknadom za njega čine trošak kredita, a za banku su prihod.

Bankarski kredit je jedan od najvažnijih izvora financiranja malih i srednjih poduzeća. Kreditni analitičari su sve oprezniji pri odobravanju kredita svim poduzećima, a pogotovo malim i srednjim.

U empirijskom dijelu rada, saznalo se da OTP banka d.d. ima određenu proceduru koja se razlikuje za velike i male kompanije te stanovništvo. Procedura se treba poštovati kako bi se traženi kredit i odobrio. Banka svojim klijentima nudi široku paletu kreditnih usluga.

U konačnici ovaj rad upućuje na proceduru odobravanja dugoročnih kredita u OTP banci. Kroz teorijski dio rada su definirani svi bitni pojmovi koji mogu biti od koristi svim budućim potencijalnim korisnicima kredita.

LITERATURA :

Knjige i članci :

1. Božina L., Novac i bankarstvo, Fakultet ekonomije i turizma u Puli, Pula, 2008.
2. Ćurak M., nastavni materijali Bankarstvo i osiguranje, Ekonomski fakultet Split, 2015.
3. Domančić, P., Nikolić, N., Monetarne financije i financiranje razvoja, Ekonomski fakultet Split, Split, 1994.
4. Erceg A., Vrste franšize, Poslovni savjetnik, 2007.
5. Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, RriF, Zagreb, 2011.
6. Jurman, A., Kreditna politika poslovnih banaka u funkciji učinkovite multiplikacije kredita i depozita, Ekonomska istraživanja, 2008. Vol. 21., No. 2., str. 16-33
7. Jurman, A., Financijski potencijal hrvatskih banaka, obilježja i projekcija rasta, Ekonomski fakultet Rijeka, 2008. UDK 336.71 (497.5)
8. Katunarić A., Banka – principi i praksa bankovnog poslovanja, Centar za informacije i publicitet, Zagreb, 1988.
9. Kontuš E., Kratkoročno financiranje i njegove implikacije na solventnost i profitabilnost poduzeća, Ekonomska misao i praksa, Dubrovnik, 2011.
10. Leko V., Božina L., Novac bankarstvo i financijska tržišta, Adverta Zagreb, 2005.
11. Leko V., Mates N., Rječnik bankarstva i financija, Masmedia, Zagreb, 1993.
12. Leko V., Stojanović A., Sektorska i namjenska struktura bankovnih kredita, Izvorni znanstveni rad, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 4, 2006.
13. Marković, I., Financiranje – Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava, RRiF, Zagreb, 2000.
14. Mishkin S.F., Ekonomija novca, bankarstva i financijskih tržišta, Mate d.o.o., Zagreb, 2010.
15. Nikolić, N., Pečarić, M., Uvod u financije, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2012.
16. Orsag S., Financiranje emisijom vrijednosnih papira, RIFIN, Zagreb, 2002.

17. Ribić, D., Vakanjac, D., Proces kreditiranja građana od strane banaka u Republici Hrvatskoj, Praktični menadžment, Vol. VIII., br. 1., str. 29-37, UDK: 336.77(497.5)
18. Rose S.P., Hudgins C.S., Bank Management & Financial Services, International Edition, 2010.
19. Rose, P.S., Hudgins S.C., Upravljanje bankama i financijske usluge, Mate d.o.o., Zagreb, 2014.
20. Tomašević J., Novac i kredit, Dom i svijet, Zagreb, 2004.
21. Van Horne, J. C., Financijsko upravljanje i politika: Financijski menadžment, MATE , Zagreb, 1993.
22. Veselica, V., Financijski sustav u ekonomiji, Inženjerski biro d.d., Zagreb, 1995.
23. Vidučić Lj., Financijski menadžment, RRIF – plus, Zagreb, 2012.
24. Vidučić Lj., Mala i srednja poduzeća, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, 2005.
25. Vukičević M., Financije poduzeća, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.
26. Zelenika, R., Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 1998.

Pravilnik / Zakon :

1. Narodne novine, Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine d. d. Zagreb, 2015., broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 (ZOO), Čl. 1021
2. Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, NN 107/95, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_12_107_1768.html (preuzeto: 25.05.2019.)

Izvori s interneta :

1. Dionice, raspoloživo na : <https://www.agram-brokeri.hr/default.aspx?id=23930#dinoice> , (preuzeto: 25.05.2019.)
2. Franšizing, raspoloživo na : <http://www.poslovni.hr/leksikon/fransizing-1399>, (preuzeto: 24.05.2019.)

3. Informacije za prikupljanje podataka, raspoloživo na : https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/pristupnice/informacije_o_prikupljanju_podataka_za_kredite.pdf (03.07.2019.)
4. Kratkoročno kreditna linija, raspoloživo na : <http://www.rbfbih.ba/bih/txt.php?id=28>, (preuzeto: 23.05.2019.)
5. Obiteljske financije : Povijest kredita , raspoloživo na : <http://www.obiteljskefinancije.com/povijest-kredita>, (preuzeto: 25.05.2019.)
6. OTP banka , raspoloživo na : <https://www.otpbanka.hr/>, (preuzeto: 23.06.2019.)
7. Srednjoročno kreditiranje, raspoloživo na : <http://www.mojbankar.hr/Kazalo/S/Srednjoro%C4%8Dni-kredit> , (preuzeto: 23.05.2019.)
8. Zahtjev za kredit, raspoloživo na : https://www.otpbanka.hr/sites/default/files/dokumenti/pristupnice/krediti_zah_tjev_za_kredit_0.pdf (preuzeto: 03. 07. 2019.)

POPIS SLIKA I TABLICA

POPIS SLIKA

Slika 1: Proces financiranja poduzeća.....	9
Slika 2: Vrste financiranja.....	10
Slika 3 : Izvori kratkoročnog financiranja.....	14
Slika 4: Srednjoročni izvori financiranja	18
Slika 5: Klasifikacija kredita banaka.....	30
Slika 6 : OTP banka - logo	44

POPIS TABLICA

Tablica 1 : Opći podaci o OTP banka d.d.	43
---	----

PRILOZI

Prilog 1. Obrazac intervjua

ISTRAŽIVANJE U SVRHU IZRADE DIPLOMSKOG RADA NA PRIMJERU OTP BANKE
--

Namjena ovog istraživanja jest iz prve ruke saznati uvjete i proceduru dugoročnih kredita u Vašoj banci koji stoje na raspolaganju stanovništvu i tvrtkama. Za tu svrhu imam pripremljeno nekoliko pitanja, no naš razgovor se može nastaviti u različitim smjerovima, ovisno o tome što vi mislite da je važno, a tiče se navedene problematike. Meni kao studentici ekonomije, ovaj razgovor će biti način proširivanja znanja o samoj proceduri i dokumentaciji koji su potrebni za odobravanje navedene vrste kredita.

Unaprijed zahvaljujem na suradnji !

DATUM:

UPITNIK (dopuniti)

IME: _____

SPOL: _____

DOB: _____

ZANIMANJE: _____

MJESTO RAZGOVORA: _____

NAČIN NALAŽENJA SUGOVORNIKA: _____

PITANJA ZA OBLIKOVANJE RAZGOVORA

- 1. Koliko je komplicirana procedura odobravanja dugoročnog kredita stanovništvu te tvrtkama ?**

- 2. Koje uvjete treba ispuniti velika kompanija za odobravanje dugoročnog kredita u OTP banci ?**

- 3. Koliki je omjer odobrenih dugoročnih kredita malim naspram velikih tvrtki ?**

- 4. Je li stanovništvo preferira uzimanje dugoročnih kredita u eurima ili nekoj drugoj valuti ?**

- 5. Koje su okolnosti zbog kojih OTP banka može odbiti kreditiranje nekoj velikoj kompaniji ?**

6. Kakve su mogućnosti za reprogramiranje kredita u OTP banci ?

SAŽETAK

Kreditna aktivnost je jedan od bitnih elemenata bankarskog poslovanja koji je ključan za opstanak banke i uspješnost njezina poslovanja. Banka uzima na raspolaganje tuđa sredstva, što od nje traži dodatnu odgovornost u raspolaganju tim sredstvima. Pravilno raspolagati tuđim kapitalom znači i "znati odobriti kredit". To zahtjeva posjedovanje potrebnih znanja te profesionalnih ljudi koji će to znanje prenijeti u praksu. Na taj se način mogu ispuniti upravljački ciljevi uspješnosti u poslovanju i vlasnički ciljevi zarade.

U ovom radu objašnjeni su pojmovi financiranja, banke, kredita te opisana su obilježja i uloge svih oblika kreditiranja. U empirijskom dijelu rada pomoću metode intervjua, opisana je točna procedura odobravanja dugoročnih kredita na konkretnom primjeru Banke što je ujedno i bio cilj samog istraživanja.

Ključne riječi : financiranje, banke, dugoročni krediti

SUMMARY

Credit activity is one of the key elements in banking business, and also a main factor for bank survival and the success of its business. The Bank takes in disposition other's resources, which requires additional responsibility for the funds. Proper dispose of someone else's capital also means to "know how to approve a credit". This requires the possession of the necessary knowledge and professional people who will transfer that knowledge into practice. This way, it's possible to fulfill the management goals of business success and ownership earnings goals in its full capacity.

This thesis explains the concepts of financing, banks, loans and describes the features and roles of all forms of lending. In the empirical part of the thesis that is combined with the method of interviewing, it is possible to find the exact procedure of approving long-term loans in a concrete example of the Bank, which was also the purpose of this research itself.

Keywords : financing, banks, long-term loans